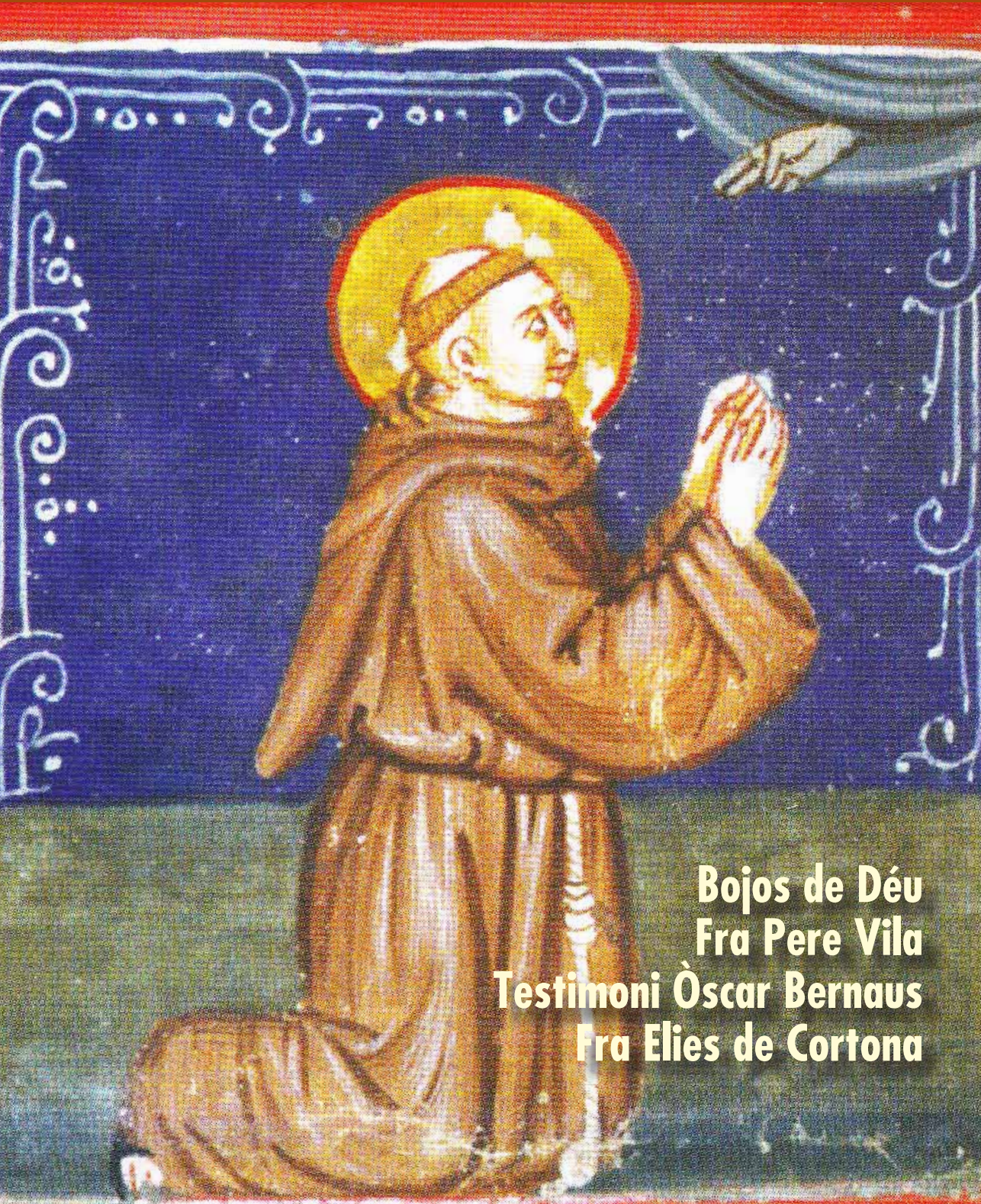

CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LIII - NÚM. 254 - GENER-ABRIL DE 2017

**Bojos de Déu
Fra Pere Vila
Testimoni Òscar Bernaus
Fra Elies de Cortona**

ÍNDEX

Foto coberta:
Miniatura d'un còdex llatí. Segle XIII-XIV.

EDITA:
Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:
Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
Montse Andreu
Enric Emo
Jesús Romero
Gemma Cervera
Marta Palau
Anna González

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Esteve Fornaguera
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Telèfon 934 161 812
conselldeilaics@caputxins.cat

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Normal: 20 €
De suport: 30 € per amunt

Dipòsit legal: B. 8297-59

EDITORIAL

PREGUNTES

Josep Manuel Vallejo 1

ESPAI FRANCISCÀ

Testimonis

ÒSCAR BERNAUS 2
EN OCASIÓ DE LA SEVA PROFESSIÓ ALS CAPUTXINS

Articles

BOJOS DE DÉU. ELS SANTS FRANCISCANS 7
Lluís Arrom

FRA PERE VILA 13
Mateu Sanclimens

“DE LA HUMILITAT” 19
Kajetan Esser

LA DISCRECIÓ DE L'ESPERIT 24
Llorenç Sagalés

LA POSTVERITAT 26
Jacint Duran

ENVOLTATS D'UN NÚVOL TAN GRAN DE TESTIMONIS

SANT BENET I ELS MONJOS OCCIDENTALS 28
Sergi d'Assís

ESPAI CENTRAL: RECERCA 67

ELIES DE CORTONA,
DISCUTIT ADMIRADOR DE FRANCESC D'ASSÍS
Frederic Raurell

ESPAI ARTÍSTIC

PREGÀRIES DELS QUI MAI NO RESEN
DE JANUSZ KORCZAK 36
M. del Mar Galcerán

LLIBRES

LES FLORETES DEL BEAT FRA JOSEP TOUS I
DE LES SEVES PASTORES 39
Valentí Serra de Manresa

ELIA DI CORTONA, TRA REALTÀ E MITO 40

LO JARDINER HORTOLÀ Y FLORISTA 41
Joan Ferrer

VIDA DE MESTRE RAMON 42

MIRADA DE HERMANO 42

FRANCISCO DE ASÍS Y EL SULTÁN 43

L'AMI: FRANÇOIS D'ASSISE ET SES FRÈRES 43

EDITORIAL

PREGUNTES

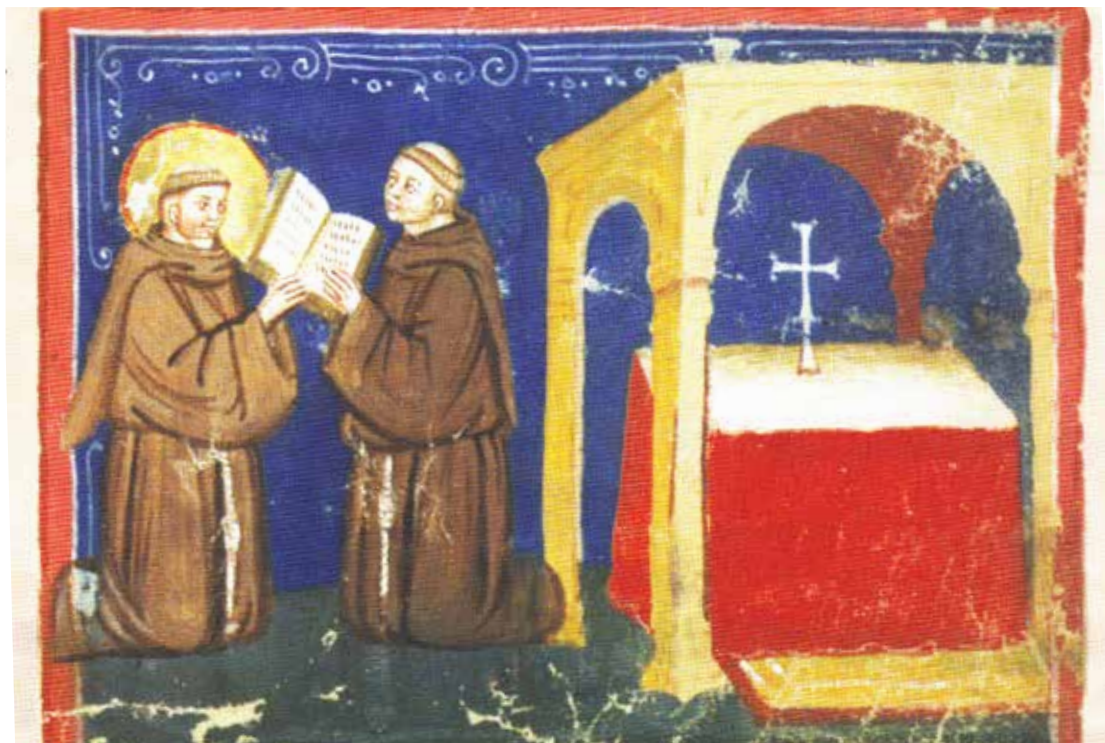
FRA JOSEP MANUEL

Una de les coses més sorprenents del nostre temps és el fet que la gent no es fa preguntes, es viu en l'immediat i en la satisfacció del desig efímer, i no es plantegen les coses essencials. El més preocupant és que molts dels anomenats intel·lectuals han renunciat a plantejar les preguntes fonamentals: ¿Per a què vivim? ¿Quin sentit té la vida? ¿Per què és necessària l'ètica?...

Estant així les coses, em sembla que als cristians ens toca de fer les preguntes: ¿Quin fonament té la dignitat humana? ¿Quin és el fonament de l'ètica? Si captem

la presència del mal, ¿no és perquè intuïm el que és el bé i el que hauria de ser? Si només som biologia evolucionada, ¿d'on ens ve la percepció del que és just o injust? ¿Com sabem i justifiquem el que és humà? ¿L'atzar absolut dóna raó de l'evolució? ¿Es pot viure sense conviccions metafísiques o religioses?

En un món on s'imposa acríticament la postveritat, la ideologia de gènere o l'eugenèsia, i no es toleren o es ridiculitzen les opinions contràries, s'han de fer preguntes, moltes preguntes... i esperar les respostes.

ÒSCAR BERNAUS EN OCASIÓ DE LA SEVA PROFESSIÓ ALS CAPUTXINS

Sóc nascut a Castellldans, un poble de les Garrigues, ara fa 40 anys.

Recordo que d'adolescent em vaig rebel·lar contra el cristianisme i vaig abraçar el budisme. Vaig muntar un petit temple a les golfes de casa per fer-hi meditació. Els meus pares creien que estava boig, però em van deixar fer. En temps d'universitat vaig fer algunes estades al monestir de Poblet com a lloc per estudiar. Allà vaig notar la interpel·lació de la creu. Va haver-hi un abans i un després: un vot de confiança a Jesús que carrega la creu i és capaç de consolar-te i allargar-te la mà. Així que vaig decidir donar una oportunitat al cristianisme i fer-me seguidor de Jesús. Em vaig involucrar de ple a la Pastoral Universitària, vaig fer catequesi, pregàries, viatges, recessos... Vist en perspectiva, va ser tot plegat massa precipitat i excessiu. Malgrat tanta activitat pastoral, jo em trobava perdut, fins i tot, diria espiritualment buit. Per dintre estava fet un garbuix, vivia un desgavell interior, un embolic per tota una sèrie de temes: l'afectivitat, el no saber per on encarar la meua vida... Tenia molt clar que hi havia una crida de Déu però no tenia forces per entomar-la, em feia por.

Vaig fer un canvi radical a la meua vida i me'n vaig anar a Berlín per a aprendre l'idioma. A la segona setmana d'estar-m'hi, vaig decidir que em quedava. Necessitava un lloc per començar de zero, buscar-me la vida, i viure-la. Imaginava que seria per un parell d'anys. Al final van ser-ne onze, treballant primer a la capital alemanya i posteriorment a Leipzig. Allà vaig fer-hi bones

amistats i també vaig conèixer l'amor i el desamor. Vaig trobar molta vida cultural, molta vida nocturna, i vaig descobrir el món dels plaers, el de viure la vida d'una manera fins i tot excessiva, però malentenenent-la, pensant que això era viure la vida a fons. Tenia diners, una bona feina a la Universitat, que m'agradava. Una etapa de la meua vida aparentment plena, exitosa i donada a les amistats, a la feina però també als plaers i a la bona vida. Era un *bon vivant*, no m'estava de res entre restaurants, cultura, viatges: una vida que m'omplia i em buidava alhora. Una vida disbauxada, per altra banda, en molts aspectes bastant desgavellada i desordenada.

En un salm resem *Israel no escolta la meua veu, Israel no vol fer cas de mi, i els abandono al seu cor obstinat, al grat dels seus capricis*. En aquesta experiència essencial del poble d'Israel m'hi reconec. La delicadesa de Déu, l'obstinació de l'home per anar a la seva seguint una idea de llibertat malentesa, l'adoració d'una multiplicitat exasperant d'ídols diversos... Abandonar-te als teus capricis, en el meu cas, em dugué a una angoixa molt forta. L'últim any, a Leipzig, em va agafar el que mai m'havia agafat: atacs de pànic. Jo no n'havia tingut mai i ni sabia què eren. Tenia moltíssima feina a la Universitat, amb congressos amunt i avall, fent ponències, cursos, comunicacions... amb molt d'estrès i una sensació íntima molt forta d'anar a la deriva. Vaig necessitar tornar a la pregària. I abans d'acabar el curs, cap al maig-juny de 2014, vaig anar a veure al meu amic

mossèn Robert Baró. Li vaig demanar si sabia d'algun lloc per anar a fer un recés i tornar a poc a poc a la pregària. Providencialment em va recomanar els caputxins d'Arenys de Mar. Hi vaig arribar el dia 11 d'agost del 2014, festivitat de santa Clara d'Assís. No sabia que era la seva festa. Penso que va ser ella mateixa la que em va rebre quan vaig arribar en aquesta casa i m'emociono quan hi penso. Va ser un canvi de la nit al dia. Va ser una explosió de llum: vaig sentir, com mai, que Jesús entrava a la meua vida. L'Esperit Sant actua i sóc conscient que em va conduir fins i tot quan anava més perdut. Ell romanía al meu costat. Això ho veus després, perquè en aquell moment no ets capaç de veure-ho, et penses que ets molt lluny de Déu...

Arribar a Arenys va ser un moment trasbalsador, d'una joia immensa, un moment de trobament amb Jesús. Hi va haver una experiència molt forta, esborronadora, esclatant, en la pregària, en els sagraments, en l'acompanyament espiritual que vaig rebre, en el fet de saber-me aquí, tot

d'una, portat de la mà de Déu. Tot plegat, però, formava un conjunt, una mateixa cosa, que se'm va manifestar clarament i que va ser tota una descoberta: la vida fraterna, tan senzilla i gens afectada ni impostada, dels frares. Jesús viscut per sant Francesc i per tots els frares que hi han vingut al darrere. Jesús és viu, aquí i ara, entre nosaltres. I això és la vida que jo sempre havia buscat i que no havia acabat de trobar i és la vida que vull viure.

Llegint la vida de sant Francesc et trobes moltes coses. Celano diu, parlant de la seva conversió: "Déu li va injectar angoixa dins del cor". Em vaig sentir molt identificat en aquest punt amb Francesc. Això és el que m'havia passat a mi. L'angoixa pot ser molt bona perquè t'obliga a replantejar-te totes les coses. Jo el buscava arrauxadament enfora, i Ell era dins. "T'he estimat tan tard", com diu sant Agustí, però t'he estimat. Ara sóc aquí i, com diu el salm, *arribar davant vostre és el que vull, Senyor*. La mirada de Jesús il·lumina el cor, però el cor que veus no és pas bonic:

és un cor malalt, ferit, ple d'esclètxes. Déu entra per les nostres ferides. Hi entra i les guareix. La ferida hi és, però Ell l'ha amorosida i amb el salmista puc cantar *Vós em trencàreu les cadenes*. Sant Pau ja ens adverteix que molt fàcilment ens tornem a encadenar en el món. El món atreu molt, hi ha temptacions per tot arreu. Les temptacions són dins nostre i, amb el temps, dins la suavitat i la dolcesa il·lusòries que hi flairem, hi aprenem a reconèixer un regust amargant de por, de manca de confiança, d'impaciència. Aquest no acabar-nos-en de fiar. El dolor de les cicatrius, de les ferides, segur que hi serà tota la vida. Tota la vida, doncs, podré agrair el Déu que ve a salvar-me! Perseverar en aquest agraïment: no se m'acut res de millor. I això ja és, en si mateix, un do de Déu.

En la fórmula de professió religiosa diem: "Em dono de tot cor a aquesta fraternitat". Sóc jo qui em dono. Déu m'hi ha cridat. Jo em dono, però el do és de Déu. Déu m'ha fet el do de donar-me i no puc fer una altra cosa que donar-me. M'hi va la vida. La temptació de fugir hi és perquè la vida de fraternitat és, de vegades, molt difícil. Ah, si tingués les ales del colom, com diu el salm, i quantes vegades no ho he resat gairebé com panteixant-ho! És aquí on veus que realment som en un lloc de vivència de l'evangeli. Jesús ens sus-tenta. És un lloc on jo quedo desarmat de totes les màscares que em poso o que el món em convida a posar-me i on Jesús pot treballar-me si em deixo. Es tracta d'un amor a Jesús a través dels germans, humil, pobre i crucificat i, per tant, la vida fraterna és una autèntica escola de vida evangèlica: és mirar de fer viu l'evangeli ara i aquí. No sé entendre de quina altra manera es pot viure la nostra fe en el Crist ressuscitat, que viu per sempre, i que el primer que va fer al començament de la seva predicació fou convocar l'Església, aplegar deixebles al seu voltant. És també

la genialitat de sant Francesc, diria, que va saber obrir-se a acollir el do de Déu, els germans que Déu li enviava i fer-ne lletra viva d'evangeli, història del seu poble, que l'Esperit Sant va escrivint no se sap ben bé com.

És així que puc dir que sóc feliç. Em sento en el lloc on vull estar: l'heretat que m'ha triat el Senyor, la fraternitat. Això és, diria, el que més caracteritza els que volem seguir l'espiritualitat de sant Francesc: som germans, companys de camí, d'edats, procedències, cultures diferents... Entre nosaltres hi ha Jesús i es deixa trobar. Ell ens ha cridat a viure en aquest lloc, en aquesta fraternitat, i vol que fem camí plegats amb Ell, cap a la casa del Pare. És un camí de retorn i un camí d'aprenentatge. És en aquests termes que puc dir que sóc feliç: no és un camí de flors i violes, naïf, carrincló o cursi, tot i que hi ha un perill greu i molt real de desfigurar el camí fent-lo a imatge i semblança dels particularismes, les ridiculeses o les mesquineses dels nostres cors petits i malalts. És, per tant, un combat en què l'objectiu és viure Crist i esdevenir homes segons Ell. Així ho he anat descobrint aquests dos primers anys de formació: com n'és de costerut i com, sense Ell, res no podem en absolut. I que ben bé som *servents inútils*.

Podria dir també que aquesta és l'experiència de pregària que vaig aprenent a fer aquí. Les Constitucions caputxines en aquest punt parlen de la pregària com

una “respiració d’amor”. Si un cos no respira, es mor. Semblantment, un cor que no prega s’esllangueix, s’esmorteix. La vida de pregària poua de la vivència íntima i intensa del Crist, Paraula de Déu, i aquesta vivència passa indefectiblement per la nostra vida fraterna, que és el lloc on s’encarna. Si tinc un conflicte amb un germà, la seva cara em seguirà per tot arreu i, sobretot, a l’hora de la pregària fins al punt que aquesta em resultarà pràcticament impossible i tota la meua vida sencera començarà a trontollar si no cerco els camins que menen de dret a la reconciliació. Fugir-ne (una temptació que pot cristal·litzar de moltes maneres) significa destruir la possibilitat que té el Senyor de fer-se trobar, de canviar-me, de fer-me plenament fill. És aquí on es pasta la pregària i és d’aquí on neixen les asprors o dificultats: del nostre cor malalt i tortuós. La concreció dels manaments de Jesús és, en aquest sentit, xocant i fascinant alhora: Jesús ens posa molt sovint entre l’espasa i la paret. “Si et recordes que un germà teu té alguna cosa contra tu, deixa la teua ofrena i vés primer a fer-hi les paus. Ja tornaràs a presentar la teua ofrena.” És com si em digués: “quan tornis, sí que tindràs alguna cosa *de debò* a oferir a Déu i la teua pregària esdevindrà humil i eucarística. Podràs agrair! Ens podem veure cara a cara i no hauràs d’abaixar els ulls avergonyit!”

La meua pregària pot deixar de ser la del fariseu i esdevenir així, a poc a poc, la del públicà, humil i sincera, pobra de debò, autèntica. És així que puc trobar consol i joia enmig del dolor de la pròpia condició fràgil i pecadora, perquè per Jesús sé que la meua pregària és escoltada, que Déu m’estima. Aprendre a viure segons la mesura d’un Amor desmesurat. És el camí de la pregària: el camí d’una vida que es dreça al meu davant. És per això que pregar m’és una experiència dolorosa,

penosa, com un caminar per un camí fangós, en què m’invento mil excuses i em distrec amb mil sorolls i discursos, on es produeix un dur combat per quedar desarmat i que se’m desballestin les armadures, els escuts, els murs; en definitiva, que se m’ensorrin els edificis argumentals d’allò que en realitat són vileses, mesquineses, egoismes, falses seguretats, voluntat de domini, ambigüitats, comoditats i enyorances en què massa sovint em refugio. Tot el contrari de la senzillesa, la simplicitat, la humilitat de qui se sap pobre i sap escoltar. Preguar és, per tant, despullar-me per veure’m tal com Déu em veu, per acollir la seva mirada amorosa i transformadora. ¿Seré capaç de conèixer-me (d’estimar-me) des de l’amor de Déu, que és el mateix amor amb què vetlla per tots els seus fills i ens agermana? Amor descentrat d’un mateix, que ve del Pare, que ha parlat en Jesús, que és viu i em fa viure a través del seu Esperit Sant. És aquesta mirada a què em referia abans, que il·lumina les meves ferides, les amoreixa, fa que esdevinguin esclatxes per on Ell entra dins del meu cor de pedra i el fa bategar. És la mirada

que ensenya a deixar de jutjar els altres i a començar d'estimar-los com a germans. I és per això que la maduració espiritual passa per la vida fraterna.

Déu parla, Déu crida, Déu espera, pacient i dessagnat, el retorn dels seus fills perduts. Déu es commou en les seves entranyes. El més colpidor de tot és descobrir que, en aquesta lluita, Déu no em pot vèncer. Ell mateix ha escollit aquest camí per a tots nosaltres: ha escollit deixar-se clavar a la creu i fer-ne la taula parada del seu Cos i la seva Sang. És així que em venç! És l'escàndol de Jesús! Com no seguir-lo! Com no donar la vida per Ell! En aquesta taula parada ens hi trobem cada dia tots els germans. Allà quedem desarmats, allà l'abraçada de la pau que ens donem en Jesucrist i la comunió amb el seu Cos ens despulla completament i ens obre al misteri de la nostra fragilitat, la nostra misèria i indignitat, abraçades eternament per un Pare que es commou pel fill que torna a casa i que pateix i s'entristeix pel germà que, vivint sempre amb Ell, oblidava que ell també procedeix de la mateixa misericòrdia i s'indigna davant d'un germà que torna a última hora sense res més al sarró que la pròpia indignitat.

“Que tard que t'he estimat, Senyor!” És així que som nosaltres els qui, davant

d'aquesta bogeria d'Amor, potser ens acabarem rendint, acollirem el seu do i esdevindrem do per als altres. Com diu l'estret Zossima, un dels grans personatges d'*Els germans Karamàzov*: “Nosaltres no som pas més sants que els laics, pel sol fet d'haver-nos tancat entre aquestes parets; al contrari, tots aquells que som aquí hem reconegut, pel sol fet d'haver-hi vingut a fer penitència, que érem pitjors que els laics i que tothom... I com més el frare viurà retirat, més haurà de tenir-ne consciència. D'altra manera no valia la pena que hi vingúes. Quan comprendrà que no solament és pitjor que tots els laics, sinó culpable de tot davant de tots, de tots els pecats individuals i col·lectius, solament aleshores la finalitat de la nostra unió serà aconseguida.” No és per tenir un currículum brillant que som aquí. Ben al contrari: com diu un germà nostre tot sovint, “el tresor més gran que tenim i que podem oferir són els nostres molts pecats”. I quan tornem al Senyor de tantes caigudes i infidelitats com tenim, podem sempre dir amb Ell: “Pare nostre!” i podem aprendre a estimar els germans com a veritables germans que som, amb la mirada amorosa del Senyor, que coneixem bé, perquè tots *hem estat rescatats, amb el preu de la seva sang i perquè les seves ferides ens curaven.*

BOJOS DE DÉU. ELS SANTS FRANCISCANS

FRA LLUÍS ARROM

Voldria fer una reflexió sobre la santedat franciscana, que m'agrada anomenar seràfica, perquè em sembla que una característica molt nuclear d'allò franciscà és l'amor, però un amor no qualsevol, un amor com el de Déu, un amor sense límits. Tradicionalment el nostre Orde s'ha anomenat seràfic. Em sembla que això ve de sant Bonaventura comentant l'aparició del serafí crucificat a sant Francesc. Tradicionalment es considera als serafins com els àngels de l'amor, el cor angèlic més pròxim a Déu, els àngels que s'abrusen d'amor a Déu.

I sant Francesc és com un àngel d'amor. Per a ell la seva relació amb Déu, amb els altres i m'atreviria a dir que amb tot allò creat, amb tot el que viu és una relació de profund amor. L'estigmatització a La Verna és l'expressió màxima de tota la vida de sant Francesc en la qual la seva gran aspiració serà identificar-se amb Jesús. Si Déu, el meu amat ha mort clavat en una creu, jo també vull ser clavat en una creu amb Ell. I ja no em puc acontentar amb menys que això. Aquest és l'esperit de sant Francesc. I jo crec que sant Francesc és un sant que Déu ha donat a l'Església i al món com un do molt especial, un do que és per sempre. Jo compararia aquest do amb un riu ple d'aigua del qual surten moltíssims rierols, que són tots els sants franciscans i, en realitat, tots els franciscans. Tots els que som fills de sant Francesc portem alguna cosa de l'esperit de sant Francesc, o estem cridats a portar-lo. És un do que

Déu ens dóna i que hem de cultivar, perquè la santedat de sant Francesc no és una santedat particular, d'un home, sinó que és un carisma, un do –com deia– que Déu nostre Senyor ha donat a tota l'Església i a tot el món i, per tant, aquest do continua fins sempre i continua d'una manera particular a través dels seus fills que som nosaltres, i d'una manera més significativa en els sants que han permès reeixir i desenvolupar-se aquest do de l'amor, de la vida de sant Francesc en ells.

Aquesta primacia de l'amor, m'ha cridat l'atenció aquests dies llegint una introducció a un llibre sobre la vida dels sants caputxins. Explica com en els primers caputxins, el seu més gran interès era com adquirir l'amor de Jesús. Tota la seva pregària era per adquirir aquest amor, fins i tot s'exercitaven en petites oracions que pronunciaven al llarg de tota la jornada per encendre el seu cor en amor a Jesús. La pregària franciscana, que és la font de tota la vida d'un franciscà, és una pregària d'amor, no és una pregària intel·lectual, no és una pregària que posi l'accent en altres coses, sinó que és una pregària feta d'un amor intens per Déu. El que importa és enamorar-se de Déu, de descobrir l'amor sense límits que ens té a cadascú de nosaltres i permetre que aquest amor visqui en la nostra vida, es reflecteixi en les nostres obres, en les nostres paraules, en la nostra manera de ser. Sant Francesc ens ho deixa molt palès en la seva vida i en tots els seus escrits. Em crida l'atenció com en la Regla no Butllada demana als

frases que estimin, que alabin, que adorin, que exalcin... ja no sap què dir perquè els frares estimin Déu. Sant Francesc vol transmetre'ls aquest amor apassionat per nostre Senyor, un amor que no calcula, sense límits.

Una altra cosa que m'ha cridat l'atenció en aquesta introducció a la vida dels sants caputxins, és que diu que vivien una vida d'una enorme austeritat, entregats als malalts de la pesta, missioners infatigables, que feien llargues vigílies durant la nit per pregar, que feien molta penitència, no eren sants ascètics, no eren sants que volguessin fer un gran esforç per assolir Déu, sinó que eren sants místics, enormement enamorats de Déu. Per a ells, tot allò que vivien i feien era simplement expressió del seu amor. Així s'explica que pugui haver-hi frares de fràgil salut, poca cosa humanament parlant, que tinguin una

capacitat de treball, de sacrifici pels altres, de bondat, de perdonar injúries, de treure's hores de son per estar davant del sagrari, homes capaços d'estar alegres quan estarien plens d'incomoditats i de penalitats. Homes com nosaltres però que tenen aquesta capacitat tan gran perquè estan plens de l'amor de Jesús. Crec que no em cansaria mai de repetir que aquesta és la característica principal de la santedat franciscana: l'amor, i un amor que no calcula. Els sants franciscans són extremats, com si no tinguessin mesura, perquè no són sants calculadors, són sants de l'amor.

Voldria remarcar un altre punt que em sembla que és propi de la santedat franciscana. M'ho va recordar un amic meu aquest Nadal dient-me: "Si Déu s'ha fet infant, Déu mira el món amb ulls d'infant". Em va cridar l'atenció això que em va dir i vaig pensar que sí, que era veritat:

Déu ha mirat el món amb ulls d'infant. També em va dir que la representació del pessebre és una representació del món amb ulls d'infant, una mirada d'infant que veu el món amb ulls bons, amb capacitat de meravellar-se, de saber descobrir el més preciós, el més bondadós i el més lluminós que hi ha enmig del món, malgrat que a vegades pugui tenir aparença d'allò lleig, d'allò dolent, de la mesquinesa. I és veritat que quan un pensa en un infant o es recorda de la pròpia infantesa, sí que és veritat que l'infant té la capacitat de descobrir meravelles quan nosaltres descobrim una cosa banal i sense importància. I he pensat que els nostres sants franciscans tenen aquesta mirada d'infant, començant per sant Francesc que, en una època molt violenta, era capaç de compadir-se d'un cuc que trobava en el camí i retirar-lo perquè ningú no el trepitgés. Sant Francesc era capaç d'estimar cadascú com si fos únic en el món, amb una tendresa sincera i molt profunda, un amor ple de delicadesa, de detalls, de cortesia, un amor que no calcula i que només vol saciar-se quan sofreix amb el qui està patint, que és feliç netejant un leprós, que estima els seus germans encara que el persegueixin, li facin mal o es riguin d'ell. Sant Francesc és la font d'on raja tota aquesta santedat franciscana.

Em voldria aturar en altres sants. Un que jo diria que és com un prototipus d'aquest tipus de santedat és el que apareix a Les Floretes: fra Juníper. Ell és el típic sant que ha optat per la bondat a ultrança, d'una manera tossuda. Hi ha aquell episodi en què una vegada per humiliar-se, perquè el tinguessin per no-res, com Jesús va ser menyspreat durant la Passió, va anar en calçotets des de Foligno fins a Assís. Evidentment, quan va arribar-hi, el disgust del general de l'Orde va ser enorme, el va renyar

davant de tothom i la renyada va ser tan forta que va perdre la veu. I la Floreta després ens diu que el general que havia perdut la veu, fra Juníper tenia pena per ell i a mitjanit el va anar a despertar oferint-li una mica de sopa calenta per aclarir-li la veu. I el general es va empipar: "Què fas a aquestes hores de despertar-me?". Després Juníper li diu: "Bé, si tu no vols la sopa me la prendré jo". I al final el general es pren la sopa amb fra Juníper.

Ens mostra aquesta innocència de fra Juníper i aquest amor, un amor que no es rendeix davant de res, que el poden renyar però ell segueix estimant, i al final acaba vençant perquè aquell home no es pot resistir a la innocència i a l'amor de fra Juníper.

O aquell altre episodi en el qual el sagristà demana a fra Juníper que vigili les estovalles de l'altar perquè són noves i els han regalat unes campanetes de plata per adonar-lo. Crec que era al Sacro Convento això. I mentre el sagristà s'havia anat a dinar i fra Juníper guardava l'església, arribà una dona pobre i, evidentment, fra Juníper va tallar totes les campanetes i se les va donar. Després el sagristà es posà boig de ràbia pel que havia fet fra Juníper i el guardià diu al sagristà: "El qui està boig ets tu per deixar l'església en mans de Juníper". I moltes altres coses que trobaríem de fra Juníper,

que és d'una santedat feta d'amor. Per a ell, estimar l'altre és un absolut. Aquella dona pobre té necessitat, doncs ell li dóna el que necessita. No fa cap altre raonament. Jo vull que em menyspreïn perquè vull sofrir amb Jesús i em renyen per això, doncs bé, ell passa més pena pel qui l'ha renyat, que ha perdut la veu, que no per la renyada que li han fet. L'amor, la bondat són un absolut per a ell. És una manera de veure la realitat, el món, d'una manera completament diferent. Està molt ben expressat en una pel·lícula "Francesc, el joglar de Déu". Els qui l'heu vist, hi ha aquell episodi en què hi ha un tirà, una espècie de bàrbar que agafa a fra Juníper i li fa tortures i li fan de tot per fer-li por, i Juníper sempre està somrient, encara que li facin de tot. Al final aquell bàrbar deixa d'assetjar aquella ciutat i se'n va al seu país perquè diu: "Si tots són com aquest, ja hem perdut". És com una espècie de bondat que desarma. Això és com el verset de l'evangeli, quan Jesús ens diu: "Estimeu els qui no us estimen. Si algú et pega en una galta ofereix-li l'altra...". Jesús intenta vèncer el mal amb el bé, amb una mica de sentit de l'humor,

com dir: "No deixis que el mal t'agafi, no deixis que el mal t'amargui, estigues per damunt del mal, estigues obstinadament, profundament en el bé, en l'amor".

Entre molts altres sants franciscans, també vull fer referència a santa Elisabeth d'Hongria, una santa que no calcula gens tampoc. El seu amor també es podria qualificar molt bé d'un amor seràfic. Arriba a desprendre's de tot el seu patrimoni per donar-lo als pobres. Tracta els humils, els més petits, els últims com si fossin els seus senyors. Tots els criteris socials de la seva època i de la seva classe social, per a ella no tenen absolutament cap valor. Santa Elisabeth d'Hongria viu en el seu món, però és com si fos d'un altre planeta, perquè està totalment ficada en el món de Jesús, el món d'un amor que no calcula, que no és prudent.

També el nostre beat Ramon Llull viu la primacia total de l'amor. Per a ell la seva relació amb Déu és una relació d'amor. Morir d'amor és la seva màxima aspiració, morir per aquell que ha mort pel meu amor. I m'agrada molt també descobrir que en els sants caputxins, les seves pregàries favorites, les seves oracions jaculatòries eren: "Que jo mori per amor del teu Amor". Era la seva aspiració, morir per amor de Jesús.

També m'he fixat que un punt que he trobat en comú en el beat Ramon Llull, i també en els sants caputxins de l'origen, és alegrar-se de l'alegria de Déu. Una pregària típica que feien els primers frares caputxins eren unes aspiracions a Déu, unes oracions breus, que en principi era elevar-me a Déu i ser feliç que Déu sigui Déu. Alegrar-me de Déu. Perquè l'amor és feliç amb la felicitat de l'Amat. Alegrar-me de la felicitat de l'Amat i desitjar la seva felicitat. És aquesta alegria de Ramon Llull, l'alegria que Déu existeixi, que Déu sigui la summa felicitat, el summe bé. Aquesta alegria que també té un contrapunt de tristesa

i de dolor: "L'Amor no és amat". Fixeu-vos que la relació amb Déu i la relació amb els altres passa tota per l'amor.

Santa Margarida de Cortona estimava Jesús apassionadament. Es passava hores plorant davant del Crucifix, penedida de la seva vida de pecat perquè havia fet mal al seu Amor, a Jesús. I tot això ho va traduir en una activitat intensa d'ajuda, de sol·licitud envers els malalts i de pacificar la ciutat de Cortona.

Els nostres sants franciscans són sants molt contemplatius i molt actius a la vegada. Aquesta diferència entre allò actiu i allò contemplatiu veig que queda com molt esborrada en la nostra santedat franciscana, perquè és una santedat de l'amor i l'amor s'ha d'expressar, s'expressa treballant i sacrificant-me per l'altre. Aquest amor es viu en la contemplació amorosa del meu Amat, bevent de la font de la vida, de la font de l'Amor.

M'enrecordo també del beat Leopold d'Alpandreire que també té moltes anècdotes, com molts dels nostres sants, plenes d'innocència i d'un amor exquisit. M'enrecordo d'una anècdota de fra Leopoldo, que en una ocasió havia demanat permís per

cultivar ceps al convent, perquè trobava que feien ombra a l'entrada del convent i era molt maco. Van anar creixent. Hi havia un frare a qui no li agradaven gens aquests ceps, i un dia els va arrencar tots. I fra Leopoldo va haver de dir-ho al guardià, i aquest, després comentava que fra Leopoldo, quan intentava explicar-li què havia passat, li deia com era de bo el germà que li havia tret els ceps. Ens mostra a una persona que per a ell, l'amor al germà passa per davant de tot. A la vida de fra Leopoldo hi ha moltes anècdotes plenes d'innocència. Hi ha una altra en què diu que fra Leopoldo era molt obedient, i un germà, després d'un Capítol, li va dir: "Demà ja te'n vas a Sanlúcar de Barrameda" i al cap de mitja hora o una hora fra Leopoldo ja tenia el seu saquet preparat per marxar, i el germà va haver d'explicar-li que no, que era una broma. Això expressa com per a ell l'obediència era una cosa que la vivia sense fissures, a fons, però no era una renúncia per ella mateixa, sinó per amor. Per a ell no hi havia mitges tintes a l'hora d'estimar Jesús. Si és home obedient per Jesús, si el meu germà o el meu provincial em mana, això jo ho he de fer.

Aquest és un tipus de santedat que no calcula, que no té límits. És una santedat plena de tendresa per Jesús. M'enrecordo ara d'una anècdota molt senzilla d'un sant caputxí. Quan vaig estar una vegada a Sardenya, hi havia un frare, fra Lorenzo, que ens va explicar una anècdota del beat Nicolau de Gàsturi. Fra Lorenzo feia pessebres molt bonics. Un dia li va mostrar un pessebre i estaven mirant-lo junts, i cantaven una nadala preciosa amb lletra de sant Alfons Maria de Ligori, que canta l'amor de Déu que s'ha fet home, que s'ha fet petit. Mentre cantaven i miraven el pessebre, fra Lorenzo diu que veia que fra Nicolau estava banyant la molsa amb les seves llàgrimes. És un tipus d'amor a Jesús que s'expressa fins al plor.

Jo he conegut molt bé la persona de fra Pere. Moltes vegades sent jo novici, quan anava a l'oratori d'Arenys em trobava a fra Pere fent el Viacrucis plorant. Jo em retirava perquè em feia vergonya estar allà mentre fra Pere plorava. Ell no era capaç de mirar Jesús a la creu sense posar-se a plorar, fins i tot mirant una estampa de Jesús crucificat. Recordo que jo em fixava amb aquestes coses. Un dia fra Pere obria el breviari i sortia en la pàgina una imatge de Jesús en la creu, i ja estava plorant. Per a ell no era possible mirar Jesús amb indiferència; per a ell Jesús era algú profundament estimat. I el dolor de Jesús a la creu el commovia. Sabem molt bé què va succeir a sant Francesc. O el mateix pare Pius, que els frares li feien bromes perquè a l'hora de la meditació deixava el seu lloc tot mullat de llàgrimes, i li feien bromes de mal gust per aquest tema.

Una vegada em preguntava en què consistia la santedat del pare Pius. Per a mi, la seva santedat és típicament franciscana, seràfica, una santedat d'amor. El pare Pius sentia un amor per Jesús il·limitat. L'estimava amb passió. Per a ell, que Jesús hagués mort en una creu, que Jesús hagués patit, que Jesús no fos estimat no podia tenir una altra resposta que patir amb ell, que estar clavat a la creu amb ell. I així estimava els altres. I així ho notava la gent. El pare Pius, si algú estava malalt, volia estar malalt ell; si algú vivia molt enfora de Jesús i tornava a Ell, volia fer la penitència ell. El pare Pius no volia que la gent sofrís. Deia: "Quan arribi a l'altre món em quedaré a les portes del Paradís esperant que el darrer fill meu espiritual hi entri, i després entraré jo".

Penso també en altres sants nostres, quan es dedicaven als més pobres d'aquesta manera incansable, sense queixar-se. En les primeres normes que es van posar als caputxins, un dels punts era prometre que sempre que hi hagués

una epidèmia de pesta, acudir allà on estiguessin els empestats i donar la vida pels germans, perquè Jesús havia mort per nosaltres.

Crec que la nostra santedat franciscana està feta d'amor, està feta d'una mirada neta i innocent damunt de la realitat. I això no és fàcil, sobretot el tenir la mirada neta damunt de la realitat, perquè aquesta moltes vegades arriba a amargar el nostre cor per la seva duresa i per com de sorprenent pot arribar a ser, en sentit negatiu. Aquesta santedat de sant Francesc et fa veure el bé allà on aparentment no el veuries, et fa veure l'obra del creador en el seu estat pur, et fa veure amb els ulls de Déu el nostre món. Crec que és el que el Senyor ens demana a nosaltres com a fills de sant Francesc, encarnar aquestes actituds en la nostra vida diària. Una vida que estigui feta d'amor sense càlculs, una mirada que opti per la bondat i pel bé, encara que puguem semblar beneïts, encara que les nostres actituds puguin semblar poc prudents, absurdes, però el món sempre ha necessitat, i avui més que mai necessita, aquest amor i aquesta innocència.

FRA PERE VILA

FRA MATEU SANCLIMENS

Un home baixet, borni i d'edat madura es presenta al convent de Sarrià per demanar ser frare o viure entre els Caputxins. És l'hortolà d'un convent de religioses de prop d'allà. D'entrada li diuen que potser l'acceptaran, però no com a frare sinó com a "donat", és a dir, com a simple hoste permanent, sense fer professió religiosa i sense participar en certs actes de comunitat, com les reunions i votacions, etc. És que les Constitucions vigents aleshores desaconsellaven que s'admetessin les persones majors de 35 anys. I ell ja en tenia 53. Però, a ell, tot li està bé...

Amb aquesta perspectiva, fan anar al convent d'Arenys aquell homenet, fill de Sant Julià del Montseny, que des de la seva infantesa i joventut ha fet de pastor, boscatè o llenyataire i pagès (sempre en masoveries pobres), de mans endurides pel dur treball, resulta que té un cor tendre de devoció a Déu i a la Verge Maria. No té estudis. Llegeix amb dificultat, però això té a veure en part perquè de jove va perdre l'ull dret tallant llenya. En canvi, té una intel·ligència pràctica que li dona molt de sentit comú. El seu cor sí que és il·luminat per l'Esperit Sant, per la fe. La llavor sobrenatural del baptisme, ell l'ha anat regant tota la vida amb pregàries i bones obres. La instrucció religiosa que ha rebut a casa i a l'església, ell l'ha anat cultivant practicant-la, sense sortir-se dels esquemes tradicionals (missa, rosari, viacrucis i altres devocions), però amb capacitat d'adaptar-se a les noves formes de pregària que trobaria en la comunitat.

Aquell home d'aparença rude tenia un tendre cor religiós. Per això, excepcionalment se'l va admetre com a frare. En les Taules capitulars del juliol d'aquell any 1963

(és a dir, en la distribució dels germans per convents), ja consta com a "postulant". I el dia de la Immaculada d'aquell mateix any va rebre la túnica o hàbit de "novici", i l'any següent feia els vots religiosos. Poc temps després va passar a la comunitat de Sarrià com ajudant de fra Damià a l'horta, de la qual més tard se'n faria càrrec ell tot sol, fins a l'any 1978.

¿I com és que va anar a parar a les Germanetes de l'Assumpció, de Barcelona-Sarrià, tenint en compte que ell sempre s'havia mogut pels indrets del Montseny i després a una masoveria a prop d'Aiguafreda? Exactament, no ho sabem. Però sempre hi ha "algú" providencial. És possible que fos un mossèn que li indiqués que unes monges necessitaven hortolà. I ell, ja sense pares i amb els germans

dispersats o difunts (havien estat set germans), va considerar que era una oportunitat per poder seguir el ritme dels seus treballs i pregàries. El cas és que fra Pere Vila Llavina ens va venir fet un “santet”: una flor boscana del Montseny amb perfum de santedat, un tros de pa amb regust d'Esperit Sant, que és Qui infon la saviesa humana i casolana, la saviesa del pobre, ben franciscana...

Ara bé: No ens penséssim pas que aquest tarannà de fra Pere fos simplement cosa de caràcter o d'instint natural. No! L'esforç que havia hagut de fer per llaurar i fangar la terra, també l'havia posat, dia rere dia, per llaurar el seu cor i fer-lo cada vegada més pobre, humil, evangèlic. Aquest boscatè i pagès que tossudament volgué ser cristià, aconseguí amb gran esforç personal lliurar-se confiadament a les mans amoroses del Déu i Pare. Fa poc un germà terciari, en Joan-Antoni Paloma, em recordava que per allà els anys 70, estant a Sarrià, vam tenir una conversa ell,

fra Pere i jo. Jo estava comentant al Joan-Antoni que Déu crida a la vida religiosa quan vol. I com exemple li deia que, a fra Pere, Déu l'havia cridat passats els 50 anys. En aquest moment fra Pere intervé decidit dient que en el seu cas no era pas ben bé així, perquè Déu ja feia temps que el cridava, però que ell li feia el sord...

Aquesta podria ser una primera anècdota, d'aquelles que ens fan conèixer la seva manera de ser i l'esperit que l'anima. Aquí, jo hi percebo la seva sinceritat i humilitat de reconèixer que potser no sempre havia estat prou generós envers Déu.

Ell era sincer, volia les coses clares...

Explico un altre fet que indica el seu sentit d'obediència o de respecte a l'opinió del qui considerava com el seu superior. A Sarrià jo tenia l'encàrrec de fer costat als germans no-sacerdots. *(Per l'edat ell hauria pogut ser el meu pare. Precisament va néixer el mateix any que la meva mare, el 1909).* Doncs bé: Un dia vaig dir-li que potser seria bo que ell tingués unes ulleres fosques per quan passava la safata a missa, per tal de dissimular el seu defecte de la vista. No em va pas contradir. Per això les hi vaig proporcionar. I els primers dies se les posava, però vaig adonar-me que li feien més nosa que servei, perquè a ell no li feia res que la gent es fixés en el seu ull dolent. Llavors vaig dir-li que no se'n preocupés més... Anys més tard vaig constatar que això de l'ull (més ben dit, la seva actitud natural i humil, malgrat el problema de la vista) més aviat edificava la gent. Quan va marxar de Sarrià, molta gent preguntava: *¿On és aquell santet de l'ull que passava la safata?* I no és pas que haguessin parlat mai amb ell. Ho endevinaven només de veure'l...

Un altre fet, també del temps que vivia a Sarrià: A ran del Concili moltes comunitats religioses obrien fraternitats “de presència” (com es deia) en alguna barriada. Doncs bé: Un frare de la

comunitat es prestava obrir una fraternitat de nou signe en un pis a l'Hospitalet. I volia una fraternitat ideal i variada: ell, dos joves estudiants nostres de teologia i un germà no-clergue. I va pensar en fra Pere. Però això hauria suposat anar i venir d'Hospitalet cada dia per continuar treballant ell, fra Pere, a l'horta i l'altre frare a l'arxiu de la Província. El fet positiu és que fra Pere hauria acceptat, si li haguessin demanat o manat. Però la comunitat va considerar que aquest projecte no era viable, i concretament perquè fra Pere es marejava anant en vehicle. I pensaven viatjar en moto...

Tanmateix ell hi estava disposat...

Un altre fet: Els diumenges a la tarda, per sortir una mica, com jo li deia, fra Pere els destinava a anar a l'Hospital Clínic a veure malalts, fins i tot sense conèixer-los. A vegades em demanava si em sobraven llibres de l'evangeli per poder-los regalar a algú que li demanés. N'hi vaig proporcionar qui-sap-los.

L'any 1978, quan es va voler retornar al convent d'Arenys la funció de casa de noviciat (i del postulatat i també ho seria del postnoviciat), es va pensar en fra Pere perquè en la fraternitat renovada hi hagués **una persona d'autèntic esperit franciscà**. I ell també hi tindria una part directa en la formació, concretament envers els qui l'ajudarien a l'horta. I així fou! Els feia de mestre no solament en el maneig de les eines de pagès, sinó de mestre en l'esperit de treball. Un detall que recorden: a cada hora, quan tocava el rellotge de la parròquia, s'aturaven i resaven tres avemaries. I al migdia, l'Angelus. El seu lema, encara que no l'explicités com els benedictins, era: *Ora et labora!*

Més anècdotes: Un any per Reis li vam fer passar una camisa, ja que les seves eren bastant atrotinades. Ell va agrair-ho als Reis..., però uns dies després, vam trobar-la entre la roba destinada als pobres. Es va disculpar dient que un altre la necessitaria més que ell...

podíem confiar en Déu. Llavors s'assegué al llit, tancà els ulls i, recollit en pregària, exclamà: **Faci's la vostra santa voluntat**. I tot seguit va demanar que ho comunicéssim als seus familiars, els quals vingueren a veure'l l'endemà mateix. *(És bo saber que fra Pere sempre havia mantingut una bona relació, encara que discreta, amb la família. De tant en tant una telefonada, i cada any una visita a casa d'ells. I en això consistien les seves "vacances")*. Llavors vaig proposar-li d'administrar-li el sagrament de la Unció dels malats, rodejat de tota la fraternitat. Ell contentíssim! En principi havíem quedat de fer-ho el dissabte, que era quan la comunitat

I ara deixo la paraula a fra Jacint Duran, que era el seu confessor i director espiritual. En el llibre sobre *El Càntic de les criatures, de sant Francesc*, explica aquest fet: "Una tarda, quan jo venia de fer un encàrrec i vaig entrar a l'església del nostre convent d'Arenys de Mar, que estava a mitja penombra, tot travessant-la, vaig sentir que algú plorava. Era ell, fra Pere, en un racó fosc de l'església. M'hi vaig apropar. I, certament, estava plorant. Li vaig preguntar si li passava alguna cosa o si necessitava alguna mena d'ajuda. Em va mirar amb el seu únic ull i, desconcertat, em digué: **No, no em manca res. Estava fent el viacrucis**. Per tant, fra Pere estava plorant per Jesús, compadint-se d'Ell..."

I passo a explicar la seva santa mort. Cinc dies abans de morir, el metge va venir a visitar-lo al convent. Acomiadat el metge, ell em va preguntar què havia dit. *(En aquella època jo era el germà guardià de la Fraternitat)*. Li vaig contestar que, segons ell, la medicina ja havia fet tot el que podia, que la seva malaltia (darrerament tenia càncer d'estómac o intestins) estava fora de control. Només

es reunia, però després vam pensar que no calia esperar. I fou el dijous quan, tenint al seu entorn tots els germans de fraternitat, va rebre la Unció dels Malats i el Sant Viàtic. Acabat de rebre el Cos de Crist, acomiadant-se de tots, donà gràcies a Déu per la vocació cristiana i franciscana, i agrai també als germans l'afecte rebut de tots. I acabà dient: **Glòria al Pare i al Fill i a l'Esperit Sant**. L'endemà van estar pendants d'ell. Però preferia que a la nit no es quedés ningú a la seva habitació. El divendres al vespre, vam quedar que cada dues hores entraria un germà a la seva habitació per si es trobava bé o si necessitava alguna cosa. Jo em vaig responsabilitzar que a mitjanit, tornant d'una reunió, passaria a veure'l. Doncs bé, en entrar a l'habitació estava agenollat al peu del llit, sense poder-se aixecar. Li pregunto: ¿Com és, fra Pere, que us heu agenollat estant tan malalt? Em respongué: **Ho he fet tota la vida, abans d'adormir-me...** Qui sap l'estona que va estar allà agenollat. Es trobava, panteixant, en estat pre-agònic. Em va fer pensar en Jesús a l'hort de Getsemaní. Vaig avisar el

germà infermer, i el vam col·locar de nou al llit. Passà un parell d'hores amb un cert desfici. Després, li vam fer l'oració de la "Recomanació de l'ànima". I es va anar apagant. Moria serenament a mig matí d'aquell dissabte 21 de gener de 1995.

La fi de "sant" que va tenir fra Pere, no era pas improvisada. Només cal veure com va quedar d'espellifat, el seu llibre preferit –després de l'Evangelí– que era la "Guia del cristià", sobretot les pàgines del "Viacrucis" i de "l'Oració per demanar una bona mort". No era, però, la temença de la mort allò que el movia, sinó les ganes d'identificar-se amb el Jesús de Getsemaní i del Calvari, i, això, per amor a Ell i pel desig d'estar sempre, com Ell, en la santa voluntat de Déu.

Fra Pere està enterrat a Sant Martí del Montnegre, a les envistes del seu poble del Montseny, al darrere de l'església; no pròpiament dintre el cementiri, sinó en un espai obert, que ara queda recollit gràcies a uns xiprerets que fan de tanca. La làpida diu: **Fra Pere Vila, un home segons el cor de Déu.** Allà el visitem sovint, demanant-li que pregui per nosaltres. Equivoca-

dament, posa que tenia 86 anys. En realitat, encara no els havia complert. Havia nascut el mes de novembre de l'any 1909 i va morir el mes de gener del 1995.

Passats alguns anys de la seva mort, hi va haver un intent de recollir "testimonis" de la seva vida santa. Però només va quedar en un intent. Potser perquè no cal beatificar o canonitzar totes les persones bones. Tanmateix, el mes següent de morir, en el butlletí de comunicació interna dels Caputxins, *De tot vent*, se li van dedicar 8 pàgines. Entre els escrits, hi ha aquests testimonis:

En primer lloc reproduïx unes paraules del ministre provincial, fra Enric Castells, en la Missa d'enterrament: *"Manifestem a Déu el nostre agraïment pel do d'aquest germà que per amor a Crist va emprendre el camí de la caritat perfecta... Home humil, senzill i fraternal, pobre i auster; sobri de gestos i de paraules; fidel i treballador; servicial i amic dels malalts; de gran esperit de pregària. El seu testimoni ens ha acompanyat al llarg de 31 anys, dia a dia, fidelitat rere fidelitat. En donem gràcies a Déu"*.

El p. Salvador Palahí escrivia: “He vist, més que mai, com els senzills ens passen al davant en el Regne dels cels. La seva faç cadavèrica “exulta” de pau i joia íntima pel “descans etern”. És la seva última expressió que rubrica l’últim instant de la seva vida de fe, treball i creu, mai no dissimulada, durant 85 anys, sobretot des que, pel consell del pare Ermengol, cercà al convent de Sarrià “aquest caminet” de vida, i ja madur, s’inicià en la ruta evangèlica caputxina, sempre amb el seu tarannà sincer i dreturer, sense rigidesa de caràcter. Amb tota bonhomia anava fent, “com qui no fa res”, el treball solidari per a la Fraternitat, sense esperar res a canvi, fora de les promeses de la Fe... Per fi les ha assolides plenament..., sense perdre un minut, “donant-se” contínuament...”

Un postulant d’aquella època, Antoni Àrias, descrivia la impressió que li va fer la figura de fra Pere. Diu: “L’any abans de morir, vaig anar a veure’l a l’hospital de Calella, on l’havien operat de fractura de fèmur. I vaig començar a estimar aquell home gran, vellet i molt simpàtic. Més tard vaig anar a visitar-lo a la infermeria de Sarrià, on passà unes setmanes de recuperació, fins que va tornar al convent d’Arenys, amb gran alegria de tots perquè el podíem tornar a tenir a casa. Dia rere dia, setmana rere setmana vaig anar observant com resava i com treballava. Més d’una vegada jo m’havia afegit a ell a pelar patates o pomes al pati de la cuina. Així vaig arribar a tenir-li una gran estimació i veneració”.

I el p. Maties Boada li va dedicar aquests versos:

*Aquesta nit t’he somiat, Fra Pere,
en el moment que entraves en el cel.
Tot el teu llarg passat quedava enrere,
com tapat per un vel.
Arribaves d’Arenys, on jeia morta
la despulla al taüt voltat de flors.*

*Admiratiu silencis i alguns plors
dels teus germans i amics, vetllant el cos
endurit i colrat pel sol de l’horta.
Mes vet aquí que s’obre la porta
i el teu Patró apareix vestit de blanc.
Esbalait i amb la mirada absorta
te’l mires, que si et punxen
no treus sang.
Ell et dóna la mà, ben avesada
a tocar el peix lluent i escorredís,
i tot xiroi et mena fins l’entrada
que dóna al hall del cèlic Paradís.
I endavant et fa anar, i tu camines
per aquell sòl de núvols de cotó
amb peus inavesats a coses fines,
com escau a un pagès
que ha estat pastor.
Amb els ulls sense tels
i amb llum de glòria
t’acostes a la Seu del Pare-Déu,
i t’entra un no-se-què d’humil eufòria
i no saps el que es cuina dintre teu.
Perquè tu, tan callat, et fas paraula
i et vénen a la ment versets sublims
que rumiaves assegut a Taula
i, amb el Pa al cor, volaves sobre els Cims:
“Nostro Senyor, que en sou
de gran i noble,
amb el Fill vostre i el Sant Esperit!
La vostra llum se m’ha ficat al pit
i em sento dins un Dia sense nit.
A quin solaç crideu el vostre Poble!
Poc m’ho pensava jo, pobre de mi,
quan em prostrava tot besant el terra,
i se’m trencava el cor com una gerra
pensant en el que fiu i us entrístí;
quan us lloava en cada criatura
tot treballant a l’horta del convent,
o quan, a penes havent dit “amén”,
el sèver se’m tornava confitura”.
Alzines del Montnegre, protegiu
el cos beat del nostre germà Pere
i que els estols d’ocells, sortint del niu,
cantin al bon fraret que és mort, però viu
a prop de sant Francesc,
i allí ens espera.*

“DE LA HUMILITAT”

KAJETAN ESSER

Admonició 23

Benaurat el servent que és trobat humil tant entre els seus súbdits com quan és entre els seus senyors. Benaurat el servent que sempre es manté sota la fèrula de la correcció. “Servent fidel i prudent” (Mt 24,25) és el qui en totes les seves faltes no triga a castigar-se interiorment per la contrició i, exteriorment, per la confessió i per la satisfacció d’obra.

Introducció

La present *Admonició* porta, en els manuscrits més antics, el títol: “De la humilitat”. Sobre la humilitat tracten, directa o indirectament, moltes *Admonicions* de sant Francesc, el qual parla d’aquesta virtut amb tanta freqüència i amb tant d’èmfasi com sobre l’amor mutu. Pot dir-se que la humilitat i l’amor mutu són dos temes sobre els que Francesc parla contínuament i amb tota serietat als seus germans, no només en les seves “paraules de santa amonestació”, sinó també en la resta dels seus escrits. La raó és ben clara: la humilitat i l’amor mutu constitueixen els dos elements essencials de la vida franciscana, individual i comunitària: “ser germans” i “ser menors”. I només es pot ser germà, o germana, de l’altre si hom l’estima de veritat, si hom es preocupa d’ell amb tot el cor, si hom se sap responsable de l’altre amb un amor autèntic. Per això Francesc ens exhorta incessantment a aquest amor fratern veritablement cristià. Per a ser *germans menors*, per a ser *germanes menors* (com s’anomenaven a l’Edat Mitjana les terciàries franciscanes), imitant Francesc i seguint les seves peïjades, s’ha “d’observar la pobresa i la humilitat... de nostre Senyor Jesucrist” (2R 12,4; RCI 12,31), s’ha d’assumir aquestes actituds fonamentals del Senyor i, sent pobres

interna i externament, “sotmetre’s a tota humana criatura per Déu” (1R 16,6; 2CtaF 47). D’aquesta humilitat en quant a pobresa interior és del que ens parla Francesc en la seva *Admonició 23*.

Immediatament s’adverteix com amb aquesta triple benaurança Francesc descriu la pobresa interior, l’autèntica humilitat, des de tres punts de vista diferents però, com veurem, íntimament interrelacionats. També s’adverteix de seguida que aquesta manera de parlar sobre la humilitat resulta antiquada per a l’home modern i típica de l’Edat Mitjana; no obstant, sota aquestes expressions de tall medieval palpita un fons de permanent validesa. D’ell tractem en aquesta meditació.

1. La humilitat és disponibilitat per a servir

La primera de les tres benaurances indueix a pensar immediatament en les relacions conventuals, tot i que les descriu amb paraules que no solen agradar avui dia, ni tan sols en els convents:

Benaurat el servent que és trobat humil tant entre els seus súbdits com quan és entre els seus senyors.

dominar els seus semblants i disposar d'ells, quan i on l'home vol decidir segons el seu propi arbitri, quan i on fa que els altres sentin la seva força i experimentin la seva superioritat. En tots aquests casos l'home es torna enemic de l'home! "Els enemics de cadascú seran la gent de casa seva" (Mt 10,36).

Tot el contrari ha de succeir en el regne de Déu!

Encara que aquesta frase fou pronunciada originàriament pensant en les relacions d'uns religiosos amb altres en la seva vida de comunitat, més concretament en la vida de comunitat dels germans menors, no hi ha dubte que podem veure-la en un conjunt més ampli i amb validesa general.

Des del pecat original, l'home porta en certa manera a la seva sang l'ànima de poder, el "voler dominar". L'home va voler ser com Déu; i això significava que també volia ser senyor dels altres. Pensem simplement en Caïn i Abel (cf. Gn 4). En contraposició amb aquest instint primari de l'home, Crist indica de la següent manera quina ha de ser la característica de l'home nou: "Ja sabeu que els governants de les nacions les dominen com si en fossin amos i que els grans personatges les mantenen sota el seu poder. Però entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci el vostre esclau" (Mt 20,25-27; cf. 1R 5,12-15). Aquí s'adverteix nítidament l'oposició existent entre el regne terrenal i el regne de Déu: entre el regne en el qual l'home vol ser la mesura de totes les coses, i el regne de Déu en el qual l'home, servent i esclau de Déu, s'apropia de l'exemple de Crist i el converteix en norma de tota la seva vida. Hi ha regne terrenal quan i on l'home vol

En el regne de Déu l'home, ja que és cristià, ha d'estar disposat a servir, ja que el cristià és deixeble i seguidor d'aquell que va dir de si mateix: "El fill de l'home no ha vingut a ser servit, sinó a servir" (Mt 20,28), i: "Jo sóc enmig vostre com el qui serveix" (Lc 22,27). La disponibilitat per a servir, la humilitat, és, doncs, un senyal distintiu del deixeble, de l'autèntic seguidor de Crist. Aquest servir és signe que som "imitadors de Déu, com a fills seus estimats" (Ef 5,1); ja que Déu, el Senyor de tot, ens serveix en tot moment mitjançant la creació i la conservació del món. Com expressa Francesc en la seva oració, Déu fa meravelles i, amb tot, és la humilitat: "Tu ets sant, Senyor Déu únic, que fas meravelles. Tu ets fort, tu ets gran, tu ets altíssim, tu ets rei omnipotent; tu, Pare sant, rei del cel i de la terra... Tu ets humilitat" (Lld 1-2.4).

No obstant, amb freqüència aquest senyal distintiu no apareix en els cristians, inclosos els que segueixen sant Francesc. Per això ens exhorta el Pobriçó, i ara es comprèn millor la profunditat de la seva paraula d'amonestació: *Benaurat el servent que és trobat humil tant entre els seus súbdits com quan és entre els seus senyors*. Mostrar-se humils i estar disposats a servir als "superiors", als "caps", no té per què ser necessàriament una virtut. Pot ser simplement una mesura calculada i fins i tot

astuta! També pot ser fruit d'un sentiment de subordinació, fomentat per un determinat ambient social. Però estar disposats a servir als qui hom creu que són els seus "súbdits", als qui hom considera inferiors, dependents d'un, sobre els qui "tenen quelcom a dir", això sí és difícil. I això és justament seguiment de Jesús humil, això és imitació de Déu, que és la humilitat. Només així som "imitadors de Déu, com a fills seus estimats" (Ef 5,1). Només llavors som *germans menors* de tots. I com llavors vivim en l'ordre de Déu, ens convertim, servint-nos mútuament, en la comunitat dels fills de Déu davant el Pare. *Benaurat el servent...*

B*enaurat el servent que sempre es manté sota la fèrula de la correcció*

Podríem preguntar-nos amb sorpresa què és el que tenen en comú aquesta benaurança i la que acabem de veure. De fet, la connexió entre ambdues dites revela que Francesc fou realment un experimentat coneixedor d'ànimes. La valentia per a servir els altres en seguiment de Crist i com a imitadors de Déu, exigeix una i altra vegada i sempre l'autovenciment. Una disponibilitat per al servei fratern com la que acabem de veure, és quelcom que no brota espontàniament en l'ésser humà, sobre el qui pesa el pecat original. Pensem simplement en la reacció espontània quan s'exigeix a algú semblant humilitat: "Em prenen per boig?", "¿Qui fa quelcom per mi?", "No poden exigir-me això!", "On les donen, les prenen!"... Així, o de manera semblant, és com reacciona l'home que pensa de manera "natural", aquell a qui l'autèntica humilitat, el "ser menor", la minoritat, li sembla una insensatesa, una bogeria. En efecte –ara es comprèn millor–, qui està disposat a servir els altres, fins i tot els súbdits, ha de consagrar-los temps i renunciar als seus propis desitjos i capricis;

no té dret a esperar que li ho agraeixin; en una paraula: ha d'estar després de si mateix. I això exigeix autovenciment, aquell "negar-se a si mateix" del que ens parla l'evangeli (cf. Mt 16,24). Exigeix *autocorrecció* i *autodomini*. Per això té validesa la paraula de Francesc: *Benaurat el servent que sempre es manté sota la fèrula de la correcció*. Sempre: és a dir, en tot moment i en tot lloc, sense excepció alguna. Mitjançant aquesta autocorrecció i autodomini un aprèn, especialment en la convivència amb els altres, a superar-se a si mateix cada dia, a tenir en compte els altres, a renunciar al propi voler. Així ho exigeix l'ordre de l'amor. Però a qui viu sempre en aquest ordre, i ho afirma i compleix fidelment com a expressió del seu seguiment de Crist, com a servei a la vinguda, ara i aquí, del regne de Déu, ja no li resulta tan difícil la disponibilitat per al servei fratern. I donat que el seu "jo", no obstant ser rebel, dominant i obstinat com a conseqüència del pecat original, es manté dominat per l'ordre de l'amor de Crist, és també benaurat en qualitat de servent de Déu. En el servei als altres troba la felicitat, una felicitat perdurable, ja que l'amor dura eternament (cf. 1Cor 13).

S*ervent fidel i prudent (Mt 24,25) és el qui en totes les seves faltes no triga a castigar-se interiorment per la contrició i, exteriorment, per la confessió i per la satisfacció d'obra.*

Les exigències de les dues primeres benaurances d'aquesta *Admonició* constitueixen, sens dubte, l'essència de l'esperit de l'evangeli, però ni tan sols a l'home redimit i dotat amb la gràcia sobrenatural li resulten fàcils de complir. També el cristià experimenta en no rares ocasions la seva falta, la seva caiguda davant aquestes exigències. Quan així ocorre, ha de fer penitència. I aquesta es fa, en primer lloc,

a l'interior de l'home: allunyant-se d'allò equivocat i tornant de nou al que és recte davant Déu. Aquesta és l'autèntica penitència, la conversió necessària, el veritable penediment, que és un canvi del cor. I donat que sempre convivim amb altres persones, la nostra caiguda repercuteix negativament en la vida de convivència; per això, com exposa Francesc amb claredat, la penitència en el seu ple sentit exigeix també manifestar externament, *per la confessió*, la nostra conversió interior. Aquesta confessió sincera pot fer-se davant el confessor, en la seva qualitat de representant de la comunitat eclesial; però també pot fer-se davant la comunitat mateixa. I a aquesta confessió li seguirà després, més fàcilment, la *satisfacció d'obra*, la reparació. Així es compensarà en part el dany causat. D'aquesta manera *el servent fidel i prudent* experimentarà la benedicció de la humilitat, no només en la seva vida personal, sinó també, i sobretot, en la vida de convivència amb els altres. I, malgrat totes les seves faltes humanes, serveix com a menor, com a servidor, com a esclau de Déu al creixement del Regne de Déu en l'Església i en el món. El Senyor enalteix els humils; els humils són els qui rebran la benedicció de Déu (cf. Lc 1,52).

2. La humilitat pressuposa autodomini i disciplina

Les nostres reflexions han posat de relleu que, encara que les tres benaurances d'aquesta *Admonició* estiguin expressades amb una terminologia medieval i sonin una mica antiquades, contenen un nucli la validesa del qual és permanent. En efecte, en elles palpiten veritats, realitats irrenunciables en la tasca d'edificació del regne de Déu. Aquest no podrà convertir-se en una realitat si no es construeix sobre el fonament de tals veritats, tot i que aquestes no només no encaixin amb la mentalitat de l'home modern, sinó que fins i tot s'oposin a ella. Quan l'home les posa en pràctica és quan actua com a servent de Déu i és, per tant, benaurat! Val la pena, doncs, que les meditem una mica més.

a) Sens dubte, no hem de referir la primera benaurança exclusivament a les relacions conventuals, pel fet que en ella es parli de *súbdits*. En efecte, en ella no es contraposen *súbdits* i *superiors*, sinó *súbdits* i *senyors*. Per tant, aquesta sentència té moltes possibilitats d'aplicació, i si les posem en pràctica ens prevenen del perill de pensar que es refereix als altres, als superiors, però no a nosaltres.

De quantes maneres ens sabem o ens creiem superiors als altres: per la nostra ciència, per les nostres habilitats pràctiques o les nostres dots intel·lectuals, pels nostres coneixements tècnics o les nostres especials dots personals! Des d'aquest punt de vista, l'altre pot ser el meu súbdit; pot necessitar-me, dependre de mi. Al mateix temps, també hi ha persones que estan més capacitades que jo en aquest o aquell altre àmbit; estan sobre mi, són en certa manera els meus mestres, i em fixo en ells i depenc d'ells. ¿Com em comporto amb uns i amb altres?

Aquesta pregunta revela de seguida com n'és, de pràctica, ara i aquí, aquesta "paraula d'exhortació" del nostre Pare sant Francesc. ¿Estic disposat a servir a uns de la mateixa manera que als altres? ¿Sóc igualment humil respecte a uns que respecte a altres? El qui és pobre de veritat sap que tots els dons i talents són un do que hem rebut de Déu i que, per tant, tots som responsables dels mateixos davant Déu; per això, no es col·loca sobre els altres, sinó que amb humilitat dóna glòria a Déu, i això no només mitjançant l'oració agraïda, sinó també i sobretot amb el servei fratern a tots, siguin com siguin. Quan existeix aquesta pobresa humil, Déu segueix sent "el Senyor". I és glorificat. Sobre aquesta pobresa es vessa la benaurança proclamada per Francesc.

b) Tot això es recolza en la paraula de l'Apòstol: "No us enganyeu els uns als altres, vosaltres que us heu despullat de l'home vell i de les seves obres i us heu revestit de l'home nou, que es va renovant a imatge del seu creador i avança cap al ple coneixement" (Col 3,9-10). Ara bé, això només és possible mitjançant l'autodomini, mitjançant l'autocorrecció diària. No en va empra aquí el text original llatí la paraula *permanet*: roman-dre, perseverar, continuar, durar. Quants cops aquesta autodisciplina clarament

imprescindible ens sembla una càrrega que ens aixafa i que coarta la nostra "llibertat"! I com són molts els qui, per amor a aquesta suposada llibertat, no volen suportar aquest pes, no volen perseverar en l'autodisciplina i no accepten la humilitat que allò suposa, la vida en comú es torna a vegades molt difícil, insuportable. Potser sigui també aquesta la raó per la qual amb freqüència es percep tan poc el regne de Déu en els cristians i en l'Església! Tal vegada comprenem ara millor per què, en una exhortació sobre la humilitat, escriu Francesc: *Benaurat el servent que sempre es manté sota la fèrula de la correcció.*

c) L'home vell, autoritari i desitjós de ser el seu únic senyor, autosuficient i orgullós com és, no vol admetre la seva pròpia culpa; tal com dóna a entendre Francesc en l'Admonició 22, sempre té la boca plena d'excuses (*té pressa per a excusar-se*). Aquesta actitud no conté cap voluntat de *contrició*, li manca la *confessió* alliberadora i salvífica, i tampoc no té cap voluntat de *satisfer amb les obres*. Qui, en canvi, reconeix amb humilitat la seva caiguda, sense buscar excuses fàcils, reflecteix l'home nou i edifica la comunitat dels fills de Déu. Precisament la tercera dita d'aquesta Admonició posa de manifest també de quina manera a partir de les nostres mateixes caigudes, de les nostres faltes, pot créixer el bé en nosaltres i en la nostra vida en comú. Quan, actuant com a servents de Déu, som *servents fidels i prudents* tal com ens indica aquesta benaurança, s'edifica –fins i tot a través de tota la nostra pobresa!– el regne de Déu en nosaltres i en les nostres comunitats. La confessió de les nostres caigudes, de les nostres debilitats, dels nostres pecats, es converteix en confessió de la misericòrdia, de la humilitat, del perdó de Déu!

LA DISCRECIÓ DE L'ESPERIT

LLORENÇ SAGALÉS

Ningú, cap de nosaltres no seria cristià si no hagués estat impulsat per l'Esperit. En el fons dels nostres cors, hi ha un vent invisible que ens indica sempre la direcció d'allò diví, i que sap aprofitar fins i tot els corrents contraris que ens desorienten per a conduir-nos a l'únic repòs de les nostres ànimes: Déu viu! A l'Esperit Sant li agrada passar desapercebut, ocultar-se i mantenir-se en l'anonimat, com si així pogués submergir-nos més fàcilment en l'abraçada amorosa entre el Pare i el Fill. Sense Ell, sense l'Esperit, mai no ens hauríem atrevit a pregar i a anomenar Déu: "Abba, Papi", amb la confiança

dels infants. I sense el seu alè, mai no hauríem conegut l'alegria, la sòbria embriaguesa de l'amor, ni la bellesa de l'amistat. Ell ens ensenya a caminar sense vertigen per l'espai de la llibertat; ens aventura a caminar, com Pere, fora de la barca per sobre de les onades del mar enmig dels perills de la nit; i ens llença –el mateix Esperit!– a l'oceà infinit de l'Esperit de Déu. És una paradoxa, però el crit de Jesús en l'Evangelí: "Rebeu l'Esperit Sant" (Jn 20,22), mai no el podríem escoltar i acollir si, d'alguna manera, no tinguéssim ja l'Esperit dins de nosaltres. Ell sondeja les profunditats de Déu i ens atreu silenciosament cap

a Ell, amb aquesta gratuïtat del qui gaudeix sorprenent-nos i fent-nos feliços. S'encanta amb tot el que és aparentment inútil de la vida per a manifestar-se: el joc, la festa, l'humor, el somriure pur, el petó espontani, la mirada compassiva, l'hospitalitat, la dansa amb els amics, l'acollida serena de la mort que allibera, el perdó inaudit al qui no se'l mereix, la visita d'un discapacitat a les nostres vides, la bellesa d'un rostre que pateix sense queixar-se i oblidat de si mateix, o un discret pensament o gest d'amor ocult que només Déu veu. I amb tot, que desconegut roman l'Esperit Sant per a nosaltres, com si, a mesura que es manifesta i descobreix, el seu misteri, no fes més que créixer! L'Esperit ho il·lumina tot, però ¿qui pot mirar fixament la seva llum? Res no pot ser entès sense Ell, però Ell no es deixa capturar ni explicar per ningú. Ell dóna sempre més del que podem comprendre. Li agrada hostatjar-se en pobres i senzills de cor i acostuma a deixar-se trobar pels qui no el cerquen. És que l'Esperit Sant no és més que amor i viu donant-se, perdent-se sense fi. No té cap interès per si mateix, sinó en donar testimoni de Crist crucificat i ressuscitat. Per això els qui fan millor experiència de l'Esperit en l'Església no són els visionaris o entusiastes, sinó els màrtirs. Que bé que sap l'Esperit de Crist que el que salva no és l'èxtasi, sinó l'obediència a l'amor! Si volem, doncs, rebre l'Esperit i caminar per la senda de la divinització, no serà qüestió tant d'adquirir ni conquerir res, com de desprendre'ns i despullar-nos de nosaltres mateixos. L'Esperit no vol ser vist, sinó esdevenir l'aire que respirem;

Ell mai no es mostra a si mateix ni es posa a si mateix a la llum, però sempre és l'Esperit del Fill i del Pare, sobre l'amor del qual llança la seva llum. Per això, el qui desitgi percebre el seu misteri, el misteri de l'Esperit, bastarà que es deixi estimar pel Pare i el Fill. Llavors, sense adonar-se, la seva vida i la seva mort no podran deixar de donar testimoni en l'Esperit de "l'exuberància" i la "sorpresa" d'aquest amor recíproc i el vessarà entre els homes. ¿I no és aquesta la nostra missió, la missió del cristià i de l'Església, reflectir la glòria de Déu al món?

LA POSTVERITAT

FRA JACINT DURAN

En un article recent, M. Carol deia que el diccionari Oxford ha introduït una nova paraula: Post-truth, o sigui post-veritat. I fins i tot ha estat escollida com a paraula de l'any. És una de les més emprades. ¿I què vol dir postveritat? La paraula vol subratllar una manera de fer del nostre temps on ha deixat d'interessar la veritat. Hem escollit viure en un món on allò que és veritat ha deixat d'interessar. Preferim viure en un món on és més important el que ens agrada que el que és real. L'important no és el que passa sinó el que la gent està disposada a creure que passa. La veritat no compta.

L'any passat per la festa de Crist Rei la litúrgia ens proposava un text de sant Joan on Jesús diu: "Teniu raó, sóc rei. La meva

missió és ser testimoni de la veritat. Tots els qui són de la veritat escolten la meua veu". I el text evangèlic continua amb les paraules de Pilat: "¿I què és la veritat?", que marxa sense esperar la resposta. No li interessa la veritat. Pilat ja és en el món de la postveritat.

Però un món sense veritat, un món sense passió per cercar la veritat, és un món condemnat a la buidor i a l'arbitrarietat. Deixar de respondre amb raons a qui ens demana el perquè del nostre obrar és fer un món d'irresponsables, que no responen sinó que només argumenten pels seus gustos, a partir del que els agrada o no. És un món de petits (o grans) dictadors juxtaposats que no són responsables, que no responen dels

seus actes. Sense veritat, vivim en la falsedat, on el no i el sí es confonen. On ni el sí és sí ni el no és no. Aquí no es pot construir res. Els fonaments s'enfonsen. Fonaments de la pròpia personalitat i de la relació amb els altres.

Bartomeu I, patriarca de Constantinoble, en el seu viacrucis ens recorda que aquest estar davant de la veritat no és una pregunta, més o menys teòrica, sinó profundament vital. Ho vulguem o no, participem de la creu de Crist. I aquesta participació pot ser com el lladre de la dreta o el de l'esquerra. Podem estar centrats en la pròpia creu i blasmar Déu. No centrar-nos en la veritat de Déu ni en la pròpia veritat. O, al contrari, posar-nos davant la veritat d'un Déu que ha vingut a compartir la nostra vida. Posar-nos davant la veritat nostra, com ho fa al bon lladre: "Ell no ha fet res de mal", som nosaltres els homes, jo, que

estic fent un món ple d'injustícia i dolor. L'home ha de deixar de culpabilitzar Déu i assumir la pròpia responsabilitat. Ell hi és i ens ofereix el seu Regne. Ens demana, truca a la nostra porta per deixar-lo regnar. Ell que és la veritat.

Nosaltres hem elegit viure en fals on la veritat no interessa. Centrats en el que m'agrada o no. On no em pregunto per la pròpia responsabilitat. Un món postveritat. Posthumà. Però si ens girem cap a Jesús escoltarem d'Ell: "Avui, ara, seràs amb mi al Paradís". En el seu Regne, que és enmig nostre, on persones com sant Francesc o Santa Elisabet l'anticipen amb una total donació de si mateixos. On és veritat el que diu, el que fa. Crist és entre nosaltres i anticipa el seu Regne de Déu entre nosaltres. La font del Paradís ja ara pot rajar si ens decidim a viure en el món real, en la veritat, on Crist regna.

SANT BENET I ELS MONJOS OCCIDENTALS

SERGI D'ASSÍS

Reprenem la nostra secció de testimonis amb els grans sants del Cristianisme, a partir de les conferències pronunciades a Pompeia en el curs d'Història de l'Espiritualitat Cristiana. Comencem amb sant Benet, pare del monaquisme occidental, a càrrec d'en Sergi d'Assís, jove monjo de Montserrat.

Avui us parlaré de sant Benet a partir de la meva experiència a Montserrat. No pretenc fer una xerrada erudita, sinó vivencial. I tampoc no pretenc oferir un resum de tot el que és sant Benet, sinó triant tan sols alguns aspectes que em semblen interessants per compartir avui. No us estranyeu, doncs, que no parli de la pregària o de la centralitat del Crist per a la vida del monjo. És evident que això és primordial, però aquí només apuntaré alguns aspectes de la vida monàstica a l'estil benedictí que potser us puguin ser útils.

Començo amb unes pinzellades històriques. Estem parlant d'un personatge de fa mil cinc-cents anys. Per tant, no en sabem moltes coses, aquesta és la veritat. De Jesús fa més anys encara però en sabem més perquè s'ha estudiat més. De sant Benet no en sabem tant. En tot cas, faré una mica d'explicació de què sabem d'ell. I després, exposaré alguns aspectes de la seva espiritualitat i com ens podria servir a nosaltres avui. Parlaré molt de la Regla de sant Benet, un escrit de fa mil cinc-cents anys, que a primer cop d'ull pot semblar molt desfasat en algunes coses però en d'altres és molt actual. I si avui hi ha milers de persones arreu del món que vivim aquest carisma, per alguna cosa deu ser.

Sant Benet va néixer a Núrsia, un poblet d'Itàlia molt bonic, a la regió de l'Úmbria. És la mateixa regió on va néixer sant Fran-

cisc. Em sembla bonic. Van néixer en èpoques molt diferents. Sant Benet neix el 480 i, en canvi, sant Francesc neix entre el 1180 i 1181, per tant, en èpoques molt diferents, però a la mateixa regió. I crec que no és casual del tot. Hi havia un monjo que deia que els paisatges configuren les persones, i penso que té una mica de raó. Amb els escolans hem anat tres vegades a Rússia aquests últims anys, i veus que la gent allà realment és diferent dels mediterranis, és una altra manera de ser. Després, quan els tractes més, hi ha moltes barreres que cauen, però pel carrer, realment, són molt diferents. A vegades, els adults que hi hem anat hem comentat que el clima segurament influeix. És un clima tan fred, que a vegades la gent va com glaçada pel carrer. I penses que el paisatge, el clima, tots els factors externs també ens configuren una mica a nosaltres. Per tant, m'agrada pensar que aquest paisatge, que és el de l'Úmbria, també va configurar d'alguna manera sant Benet en el seu moment i sant Francesc. I sant Francesc, tot sembla indicar que va ser pelegrí de Subiaco, que és on havia viscut sant Benet. Allà hi ha una pintura de sant Francesc, encara sense les llagues, i hi posa: "Germà Francesc". Per tant, és probable que fos una pintura molt antiga i hi ha qui diu que potser és la representació més fidel de com era sant Francesc. M'agrada pensar que potser va ser pelegrí

d'aquest lloc i que potser també sentia una certa admiració per sant Benet. Durant la vida de sant Francesc, la vida benedictina estava ja molt estesa per diferents països.

Sant Benet va néixer al 480 i va morir l'any 547. Va néixer quatre anys després de la caiguda de l'Imperi Romà. Per tant, en un moment de decadència. Un moment en què tot allò que potser havia semblat que era tan consistent deixa de ser-ne, en què arriben molts estrangers i per tant moltes cultures, i fan replantejar moltes coses. És un moment interessant. En aquell moment no ho devien viure així, però segurament era un moment interessant com el d'ara. És una època, doncs, de canvis.

Va anar a estudiar a Roma. Va estudiar Lletres, sembla que potser també Dret i no li va satisfer la vida a Roma. No hi va trobar allò que buscava i en va marxar. Va anar a fer vida eremítica a Subiaco, a una zona molt bonica, i es va retirar allà tot sol. Feia vida de pregària i, de mica en mica, es va anar coneixent la seva manera de viure, i va haver-hi gent que es va interessar per viure com ell. Hi ha una cosa que no estem segurs que sigui històrica, però és probable que ho fos, que és l'experiència a Vicovaro: un lloc

on hi havia un conjunt d'ermitans, i on el van cridar per a ser abat. Sembla que potser el van intentar enverinar i sembla també que potser ell era molt radical. Normalment els fundadors acostumen a ser bastant radicals. Sant Francesc era molt radical, la Mare Teresa de Calcuta... Hi ha una sèrie de sants fundadors que potser és necessari que siguin molt radicals perquè, per tenir l'empenta de fundar el que sigui, se n'ha de ser molt. I ell probablement era molt radical, els feia nosa i van intentar enverinar-lo.

Amb els anys, probablement, sant Benet també es va suavitzar una mica, i això és interessant estudiar-ho amb la Regla. Ell l'escriu ja de més gran i és fruit de tota la seva experiència vital que potser li ha fet veure que a vegades les coses han de ser una mica flexibles, i cal acceptar la diferència, i acceptar el que és més feble...

Sembla que potser hi havia enveges, a Vicovaro. I llavors va tornar a Subiaco, va fundar comunitats, i ell n'era l'abat. També sembla que hi van haver problemes a Subiaco, també es parla com si hi hagués un intent d'enverinament per part d'uns clergues, i va anar a fundar a Montecassino amb uns quants germans. Allà va fer una comunitat, hi va escriure la Regla i hi va morir.

Quan parlem de sant Benet hem de parlar de la Regla, perquè és el millor que ens ha deixat, és la seva experiència de vida posada per escrit. Ho fa simplement establint el que ell creu que ha de ser la vida en un monestir. I a través d'això hem d'intuir la saviesa de l'home de fe que hi ha al darrere.

Ara que comentaré alguns aspectes, ens hem de posar en el context de fa mil cinc-cents anys, però intentaré anar-los traduint al llenguatge actual. Comento deu punts que em sembla que ens poden ser útils.

1. Exigència i flexibilitat

D'una banda la Regla de sant Benet és exigent, posa el llistó molt alt, diu que el monjo ha de renunciar a la pròpia voluntat, que ha d'obeir. Quan parla de la gent que viu en comunitat diu que és un llinatge fortíssim, fa servir el superlatiu que utilitza poques vegades i, per tant, quan el fa servir vol dir que pensa que allò és realment important. Diu: "El llinatge fortíssim dels cenobites", és a dir, els que viuen en comunitat. Diu que aquest és un camí molt fort, hi dóna molt valor. Quan dic que la Regla és exigent, ho dic amb el sentit etimològic de la paraula: "Exigir", que ve de "ex-ago". "Ago" vol dir conduir, guiar. "Ex" significaria "cap enfora". Exigir pot voler dir: guiar cap enfora, conduir cap enfora, extreure de l'altre tot allò de bo que pot donar. Per tant, en el moment en què una persona exigeix a una altra (un mestre a un alumne, per exemple), si és una exigència bona, vol dir que aquell mestre sap extreure i potenciar en l'alumne que doni el millor de si mateix. En aquest sentit l'exigència és positiva. És una paraula que a vegades sona malament, però plantejada d'aquesta manera és positiva.

Sant Benet és exigent, perquè posa el llistó alt i vol que cadascú doni el millor de si mateix. Però potser per l'experiència és flexible amb els febles, amb els malalts, amb els qui han comès errors. Quan passaven coses molt grosses, ell estableix que el monjo estigui una mica apartat dels moments comunitaris perquè pugui reflexionar, i estableix també que hi hagi algun monjo ancià que s'aproximi a aquell que està una mica apartat de la comunitat per ajudar-lo a tornar-hi, a redreçar el camí. Jo diria que hi ha un equilibri entre exigència i flexibilitat. I em preguntava cap a on tendim nosaltres, si cap a l'exigència o cap a la flexibilitat. Jo crec que a sant Benet li agradava molt l'equilibri, per com parla a la Regla. Em sembla que no és

bo un pare que ho consent tot ni un que diu "no" a tot. I em preguntava si avui potser falta exigència, per exemple quan uns pares consenten moltes coses als fills, aquests nens creixen més febles, amb massa protecció, sobreprotegits. Massa flexibilitat tampoc no és bona. Ha d'haver-hi exigència també, que cadascú doni el millor de si mateix. És qüestió de trobar l'equilibri i penso que aquest és un dels objectius de sant Benet.

2. Silenci i paraula

Quan s'acostava el moment que havia de fer la professió solemne, el compromís definitiu com a monjo, vaig demanar al mestre de novicis si podia anar uns dies a la Cartoixa. Recordo que van ser uns dies molt intensos, pràcticament sense parlar. Vaig estar-hi molt a gust. Tanmateix, sortint d'allà vaig pensar que sant Benet era magnífic per combinar tan bé el silenci i la paraula. Em va encantar anar a la Cartoixa i estar en silenci aquells dies, em va anar molt bé, era el que necessitava. Però potser allà vaig descobrir el valor de la paraula, perquè gairebé no la vaig fer servir. Valoro molt aquest equilibri de silenci i paraula que té Sant Benet.

El món d'avui penso que no està equilibrat en aquest tema del silenci i la paraula.

Predomina molt el soroll. I penso que és un error, que no ajuda a ser feliç. La vida benedictina ens diu coses: està bé parlar però també està bé callar. La connexió contínua a través d'internet tampoc no és silenci. Quan parlo de silenci o de paraula no estic pensant només en fer servir les cordes vocals. És un tema també de l'interior de la persona.

El silenci pot no ser fàcil. Abans d'entrar al monestir, vaig voler portar una amiga de la facultat a Montserrat. Ella encara no sabia que em faria monjo, i recordo que vam anar a passejar a la nit per allà les places i em va dir: "Estic ben espantada... aquest silenci..." Li vaig dir que era meravellós. Però hi ha gent a qui li espanta el silenci. I ho entenc, perquè quan estem en silenci ens trobem a nosaltres mateixos. I pot ser una experiència molt bonica però també pot ser una experiència dura perquè ens trobem amb coses boniques i amb coses no tan boniques, amb les nostres pors, frustracions... I això pot no ser fàcil. Pot ser més fàcil distreure's i actualment, el món en el que vivim, aporta moltes distraccions, facilita molt que estiguis sempre distret i que no entris dintre de tu mateix.

Se m'acudia, quan pensava això, en l'experiència que ha tingut gent que ha fet el Camí de Santiago. Jo l'he fet a trams. El fet de caminar sol durant unes hores també és una experiència forta però no sempre fàcil tampoc, perquè entre el cansament, i que estàs sol, tot aquest món interior, en la solitud, no sempre és fàcil, però penso que és interessant. I, per tant, crec que sant Benet ens diu coses encara avui, en aquest aspecte de combinar el silenci i la paraula.

3. La humilitat

Sant Benet dona molta importància a la humilitat, amb tota una explicació llarga que hi fa. És un dels principals capítols de la Regla. I m'agradaria explicar el sentit

que veig en aquesta humilitat que presenta sant Benet. Penso que quan ell parla d'humilitat, vol dir també que coneguem el dons que tenim i que els posem al servei dels altres. Ho explico a partir d'una anècdota de quan jo era petit. Recordo un professor que dibuixava prou bé i li vaig dir. I va dir: "Sí, oi?". Jo vaig pensar que era cregut, perquè una cosa és que t'ho digui un altre però ell s'ho reconeixia ell mateix. Em va sorprendre. I penso que no tenia per què ser cregut. Reconèixer els propis dons no vol dir no ser humil. Quan parlo d'humilitat no estic parlant d'una falsa humilitat, allò que et diuen una cosa bona i dius: "No, jo no". Potser sí que tens aquella cosa bona. I si és així, no és mèrit teu, en tot cas és un do que has rebut gratuïtament de Déu. En aquest sentit és com entenc la humilitat. Sabem que som "humus", terra, i tots els dons que tenim els hem rebut de Déu, gratuïtament, com un regal. I, per tant, reconèixer els propis dons, també és una cosa que hem de saber fer els cristians. Reconèixer els pecats, la pròpia fragilitat, però també els dons, perquè és un regal de Déu que ens ha fet, i no els podem posar al servei dels altres si no els coneixem, i Déu ha fet a cadascú uns dons diferents. M'agrada molt aquell tros que a sant

Francesc li pregunten com seria el germà ideal, i diu: “El germà ideal és el qui té la paciència de fra tal, l’alegria de fra qual, l’esperit de servei de fra...”. La suma de tots fa aquest germà ideal. No tots tenim els mateixos dons; cadascú té els que té, però està bé poder-los descobrir perquè és un regal que ens ha fet Déu a cada un, per després posar-los al servei dels altres i donar-li gràcies a Déu. I sant Benet això ho diu a la Regla. Vol que posem en pràctica els dons que Déu ha posat en nosaltres. Per tant, quan ell parla d’humilitat és una visió positiva.

4. Tenir temps per a tot

Aquest penso que és dels més actuals. I sant Benet, fa 1500 anys, ja ho veia. Sovint sents persones que diuen: “Quan em jubili penso fer això...”, “quan els fills es facin grans... que ara no puc”, “durant les vacances...”. Sant Benet ens convida a viure ja en l’avui allò que més desitgem. I, per tant, va inventar una organització del temps i de l’espai que facilitessin aquesta experiència espiritual. Ja sé que em podeu dir que viure això fora del monestir és més difícil. Sí, ho sé, és veritat. A fora tot està estructurat d’una manera que més aviat pot dificultar, almenys en certs aspectes. Però, en tot cas, sant Benet quan pensa la vida en els monestirs, la pensa d’aquesta manera: “Organitzem-ho tot de manera que hi hagi temps per a tot”. Hi ha d’haver temps per pregar, hi ha d’haver temps per servir, hi ha d’haver temps per llegir... I en aquest sentit penso que era molt savi. Amb el contacte que hi ha amb el món de fora, als monestirs tenim els dons però també els perills que hi ha en el nostre món. Tenim el risc de no trobar temps per tot el que és important, i ho hem d’anar vetllant.

5. Tenir present la mort

Això ho diu molt clar sant Benet: que és bo que cada dia el monjo tingui present

la mort. I actualment, em sembla que en general defugim la mort. Un exemple: s’intenta que els nens no vegin un difunt, cosa que fa molts anys, no passava, els difunts estaven a casa... Actualment és qüestió d’apartar qualsevol cosa relacionada amb la mort. A Montserrat fem una experiència amb els escolans que l’hem heretat perquè s’ha fet sempre, que és quan es mor un monjo, amb els escolans anem a veure’l i fem una pregària allà. I això es viu amb molta naturalitat. Alguna vegada, algun de més petit ha preferit esperar-se fora... però després

acaben entrant tots i es viu amb naturalitat, alguns s'acosten més, altres prenen més distància, però és un moment bonic. Penso que per a ells també és un moment de prendre consciència del que som, que som éssers finits, però preguem perquè creiem en Déu, creiem en aquest amor que és més fort que la mort però que no nega la mort, aquesta hi és, però creiem en un amor que és encara més fort.

Penso que no només defugim la mort, sinó que defugim la vellesa. A la gent, en general, als cinquanta o seixanta anys els agrada dir que se senten molt joves... perquè fa cosa dir que som grans. Hi ha com una aversió a perdre la joventut en molts aspectes diferents.

Penso que en aquest defugir la mort i la vellesa, hi ha una por. No és per on anava sant Benet. Ell, com he dit, ho recomana per a cada dia. Això es pot viure com un neguit. Hi hauria persones que si haguessin de pensar en la mort cada dia es posarien molt neguitoses. Però crec que també es pot viure com una crida a la responsabilitat, a aprofitar al màxim aquest regal que tinc, que és el dia d'avui, perquè un altre dia no el tindràs. Viure al màxim, amb responsabilitat, intensament.

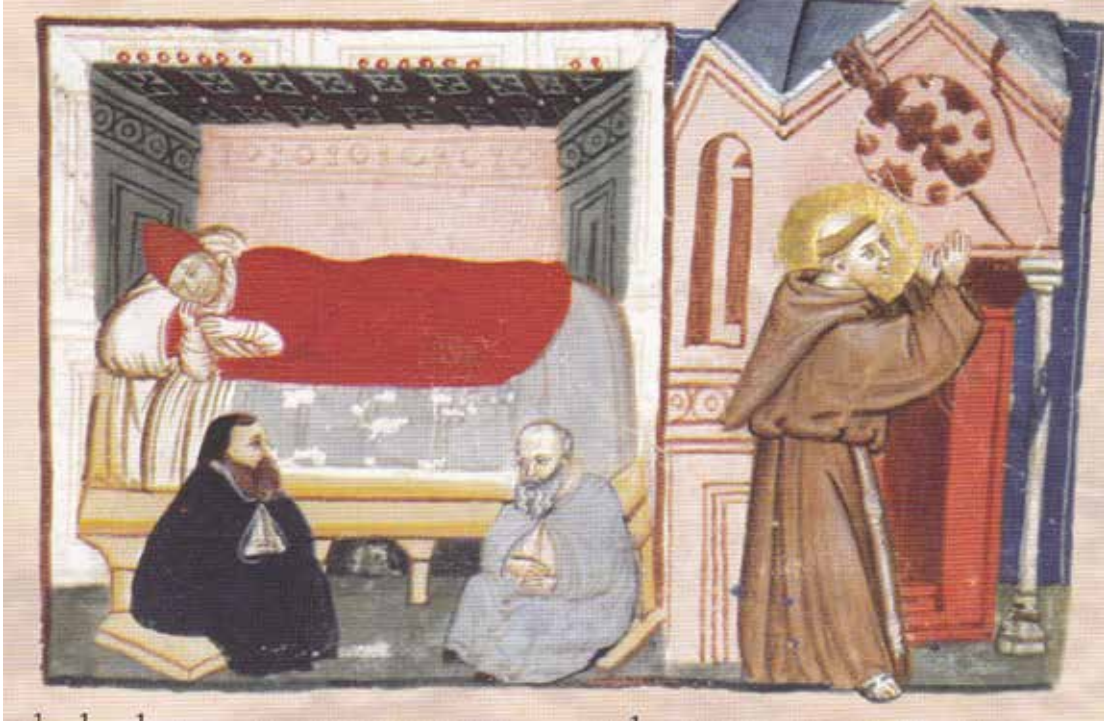
No sé si heu provat alguna vegada de viure com si fos l'últim dia de la vostra vida. Jo ho vaig provar una vegada, em vaig autoconvèncer molt que era el darrer dia de la meua vida, abans d'entrar al monestir. I va ser una experiència interessant. Vaig intentar actuar com si m'hagués de morir. Vaig sortir de casa i el primer que vaig fer va ser mirar al cel, que no ho feia normalment. I se'm va acudir fixar-me en tota una sèrie de detalls que normalment no m'hi fixava, em passaven desapercebuts. I aquesta és l'experiència de gent que ha estat en situacions límit, i gent que ha estat amb la mort molt a prop, que viuen la vida d'una altra manera. Aprenen a valorar més la vida.

6. Viure en comunitat

Això crec que no es porta actualment. El que es porta, més aviat, és la primàcia del subjecte, no de la col·lectivitat. Fa molts anys, el que comptava era el grup al qual tu pertanyies, la comunitat... a molts nivells, no només el religiós. I, per tant, t'havies de sacrificar pel bé del grup. Això ara no es porta tant. Més aviat ara cadascú ha de trobar el seu camí, cadascú s'ha de sentir feliç... I penso que té la seva part bona també, no és pas que pretengui que sigui com era abans. Tot té els seus pros i contres. ¿Fins a quin punt s'ha de valorar el subjecte? És una pregunta que ens fem de vegades. ¿Fins a quin punt el subjecte i fins a quin punt la comunitat? És com una tensió, i a vegades pot costar trobar aquest equilibri.

Viure en comunitat és una forma de vida alternativa. A vegades hi ha hagut gent que s'ha sorprès, per exemple, que els monjos compartim cotxes... que és molt lògic, perquè cada dia no hem de sortir 60 monjos de Montserrat i, per tant, no necessitem 60 cotxes. Amb molts menys passem. Per tant, hi ha un monjo que ho gestiona i avui l'agafes tu i demà l'agafa l'altre... i si tres han d'anar a Barcelona doncs aniran junts... Encara sorprèn més, a vegades, quan saben que compartim targetes de crèdit. Alguns escolans de vegades estan sorpresos quan fan alguna pregunta i els responc que les coses no són meves, que les faig servir jo un dia però que si un altre dia les necessita un altre, passaran a l'altre. Això sorprèn molt, és molt contracultural.

Viure en comunitat és interessant però no és fàcil. Un llibre de Jean Vanier, el fundador de les Comunitats de l'Arca, titulat "La comunidad, lugar de perdón y fiesta", dóna una clau per viure en una comunitat i romandre-hi. Diu: "Se entra en una comunidad para ser feliz. Se permanece en ella para hacer felices a los demás".

7. Obediència

És una paraula que sona malament actualment. Sembla com d'una altra època. Jo parteixo de l'etimologia de la paraula obeir. Ve de "ob-audire", que significa escoltar de veritat, posar-se al lloc de l'altre. Aquest és el sentit profund de l'obediència. No és tant un compliment, de complir el que em diuen que he de fer. No és la "mili". És una cosa més profunda. És intentar entendre el que t'està dient l'altre i posar-te en el seu lloc. Sant Benet parla d'obeir l'abat, per tant, quan l'abat et parla, intentar entendre el que et vol dir, escoltar-lo de veritat. Però també diu, en un altre lloc, que els monjos s'han d'obeir els uns als altres. És el sentit de saber-se escoltar de veritat els uns als altres, de posar-se al lloc els uns dels altres, i penso que és molt savi això. No es tracta d'una obediència cega. L'obediència pot ser dialogada. Se li pot dir a l'abat que allò que t'està dient no ho veus, però intentant entendre de veritat el que t'està dient. Mirar d'entendre les raons perquè pot ser que un no tingui tota la veritat i que l'altre tingui més raó. Ara, també és una possibilitat que el superior s'equivoqui. En

el cas que el superior s'equivoqués, penso que també hi ha tot el tema de la creu, que ara no m'hi estendré, però que crec que també té el seu sentit. L'obediència podria ser entesa com un entrenament espiritual, és a dir, la germana mort seria el despreniment més gran que hem de fer durant la vida, desprendre't completament. I l'obediència pot ser un entrenament per a aquest pas últim, de renunciar al teu propi voler, de renunciar al "jo" per acceptar que hi ha un "tu", un "nosaltres", una realitat més enllà de tu mateix. Igual com un entrenament físic no té per què ser fàcil (l'entrenament dels esportistes, per exemple, que és cansat i demana un esforç), penso que un entrenament espiritual tampoc no té per què ser fàcil però pot ser molt interessant i enriquidor.

8. Aprentatge continu

Sant Benet parla d'una escola del servei diví. Així és com ell anomena el monestir: una escola. Els germans són presentats com aprenents, deixebles d'una escola, malalts, és a dir, com gent que està en camí. Gent fràgil, d'una banda, i gent que

està en camí. Tothom. És a dir, que mai no arribes del tot a l'ideal. Hi ha una utopia, el Regne, arribar a ser el que Déu vol. El pare Miquel Estradé deia que hi havia dues postures possibles davant de la utopia: la primera, pensar que com que no hi arribaré, no faig res; la segona, pensar que no hi arribaré però m'hi puc acostar. I ell afegia: "No se'ns demana d'arribar sinó de caminar". I és aquest el sentit que penso que hi dóna també sant Benet, que sempre hem d'estar disposats a aprendre.

9. L'altre és Crist

Sant Benet diu que l'abat fa les vegades del Crist, és a dir, en l'abat hi hem de veure el Crist. Diu que l'hoste ha de ser acollit com el Crist. La Regla, evidentment, està basada en l'evangeli i, per tant, és una manera de viure l'evangeli. Per tant, aquest acolliment de l'hoste és això.

Com a monjos, ¿com hem d'aplicar aquest evangeli? Veient el Crist en aquell que ve al monestir. Tot allò que fem, tot allò que vivim, la nostra relació amb els llocs, amb els objectes i, encara més, amb les persones, ha d'estar amarada d'aquesta mirada de fe. Això ho dic tenint present alguns fragments de la Regla.

Els objectes, per exemple. No tractar les coses de qualsevol manera. Això és una mica contracultural, també, perquè ara estem molt a l'època d'usar i llençar i, en canvi, sant Benet transmet un ús bonic i delicat de les coses, fins i tot dels objectes, i les persones ja no diguem, evidentment. Jo ho resumiria amb una frase: "Que ningú no passi pel teu costat en va".

No som una comuna, no som una assemblea. Som un grup de pobres als quals el Crist ha cridat a seguir-lo i a ser testimonis d'Ell.

10. Els pobres i els pelegrins

Jo m'imagino sant Benet com un home molt savi perquè, de tant en tant, en diu

algunes..., que penso que havia anat molt a fons en l'evangeli. Sant Benet ens crida a tenir especial cura en l'acolliment dels pobres i els pelegrins, perquè diu que els rics ja es fan honorar ells mateixos. A un ric ja se'l tractarà bé perquè és ric. Sant Benet diu que és en els pobres i els pelegrins on s'acull més el Crist. Està dient d'acollir preferencialment aquells als quals potser l'instint menys t'hi portaria. En ells acollireu més el Crist.

¿Qui són els pobres d'avui que vénen als monestirs? Jo diria, en general, gent que busca. I n'hi ha molta, de gent que busca, i no tenen per què ser creients. Hi ha molta gent que no saps per què vénen a parar al monestir. Hi vénen de maneres molt casuals. I més a Montserrat, que hi ha gent que hi va per raons molt diferents: des dels geganters que vénen amb el seu poble, els castellers, l'ambient de cultura, el museu... I això també facilita l'encontre amb persones que no tenen per què ser d'Església moltes vegades, però també és gent que busca.

M'agradaria que no estiguéssim mai satisfets en la resposta a aquesta crida d'acollir bé els pobres i els pelegrins. Desitjaria que a Montserrat mai no estiguéssim satisfets amb això. Sempre inquiet perquè no n'hi ha mai prou, i perquè no fos cas que el Crist passi per les nostres vides sense adonar-nos-en.

I a vegades, els pobres no són els que arriben amb roba estripada... a vegades hi ha estripaments que són molt més interiors. Hi ha gent que aparentment no ho sembla però que viuen grans drames, envoltats de molta gent però que se senten sols i no tenen amb qui poder compartir el que porten a dintre. Per tant, en aquest sentit, penso que aquesta crida que feia sant Benet des d'un monestir es pot viure, però hauria de ser una inquietud constant que hauríem de tenir per anar cada dia més lluny.

PREGÀRIES DELS QUI MAI NO RESEN DE JANUSZ KORCZAK

M. DEL MAR GALCERÁN

Janusz Korczak és un pediatra, escriptor i educador polonès que morí al camp d'extermini de Treblinka. Janusz Korczak és el pseudònim de Henryk Goldszmit, un pseudònim que va començar a utilitzar en un dels premis literaris en els que va participar de ben jove i que finalment va acabar suplantant el nom original.

Va néixer a Varsòvia (Polònia) en el si d'una família burgesa i lliberal d'origen jueu. Quan va morir el pare, poc abans que Korczak iniciés els seus estudis de Pediatria, la família va traslladar-se a un sector més popular i humil de la capital polonesa i aquest canvi d'estatus familiar li va fer obrir els ulls davant les pèssimes condicions de vida en la que vivien molts ciutadans i especialment els infants. Les seves passejades pels barris més pobres de la ciutat amb un amic seu, poeta, el van portar a conèixer i escriure sobre les situacions dels nens de carrer i van despertar en ell la seva vocació per la cura dels infants. Després d'uns anys d'exercici de la pediatria i d'un intens activisme polític contra el règim del Tsar, s'inicia, a través d'un contacte amb l'obra del pedagog Pestalozzi, com a educador d'unes colònies de vacances per a nens

pobres. Després d'aquesta experiència deixa la pediatria per a dedicar-se de ple als nens orfes fundant i dirigint "La casa de l'orfe" fins a la seva mort.

Un cop Varsòvia va ser ocupada per l'exèrcit hitlerià, van concentrar tota la població jueva en un sector tancat de la ciutat (el Gueto de Varsòvia) i Korczak va haver de deixar l'orfenat i instal·lar-se en un edifici petit del gueto amb els seus nens.

Tot i que amics de fora de l'orfenat li van oferir la possibilitat de sortir del gueto mitjançant un salconduit, ell s'hi va resistir sempre.

Un petit detall dóna mostra de la seva profunda humanitat i reconeixement: Al camp d'extermini de Treblinka hi ha una mena de jardí de pedres que duen gravades els noms de les diferents nacionalitats del quasi un milió de víctimes que es calcula que van perdre la vida en el camp, però hi consta un únic nom propi individual amb un acompanyament ben significatiu: "*Janusz Korczak (Henryk Goldszmit) i els infants*"

De la seva activitat literària ens han quedat obres de teatre, contes infantils, poesia i assajos entre les que cal destacar el tractat pedagògic *Com estimar l'Infant* o l'obra de teatre *El Rei Mathies*. L'obra que aquí anirem publicant progressivament, **Tot sol amb Déu. Pregàries dels qui mai no resen**, va ser escrita a Varsòvia el 1922 i es conserva en una única edició en francès. És potser l'obra menys coneguda i més confusa de l'autor que, d'una manera directa i descarnada, ens acosta a la seva espiritualitat.

Pregària de la Mare

M'inclino sobre tu, petitó meu, com
pot ser que t'estimi tant? Sé que ets semblant
a milers d'altres, però em penso, n'estic segura,
que fins sense veure't et reconeixeria
només sentint la teva veu; i si la veu no m'arribés,
els teus llavis sobre el meu pit
m'indicarien de seguida la teva presència, fillet,
únic al món!

T'entenc sense paraules, no et calen els
plors per arrencar-me del son més fondo,
n'hi ha prou amb un dels teus esguards-desigs
perquè jo sigui tota teva.

Nen meu, única veritat de la meva vida, tota la meva esperança,
coratge meu, dolç somni nostàlgic.

Sigues feliç, petitó meu. Déu, perdona'm que no
et parli tant com a ell i que la meva única
pregària sigui la que neix de la por! Sí, jo prego
de por que no li arribi algun mal, perquè, gelós
del meu amor per ell, Tu no li facis cap mal.
Mira, no goso refiar-me'n del tot, perquè
Tu prens a les mares els seus nens, i als nens
les seves mares. Per què ho fas? No és un retret,
tan sols una pregunta.

M'he d'excusar, Déu, d'estimar-lo més que no
t'estimo a Tu. Li he donat la vida, però no en sóc pas
l'única responsable. Si existeix, si ja sofreix,
en som culpables tots dos. Cal que vetllem
per ell plegats.

Encara plora, potser pateix?

Déu, podria ser que aquest amor desenraonat, que
li tinc, sigui la meva manera d'estimar-te? Oi que
ets present en el més petit? Que no és això el teu
misteri més gran?

No crec en el pecat, perquè si existís, el meu amor
també seria culpable. Ara bé, és impossible que una
mare pequi perquè s'estima massa el seu fill!
Sé que n'hi ha d'altres que sofreixen, que les llàgrimes
són moltes aquí baix, però aquestes no m'incumbeixen.
Per què hauria de mentir? Només les del meu
petit em traspalsen, només els seus somriures em

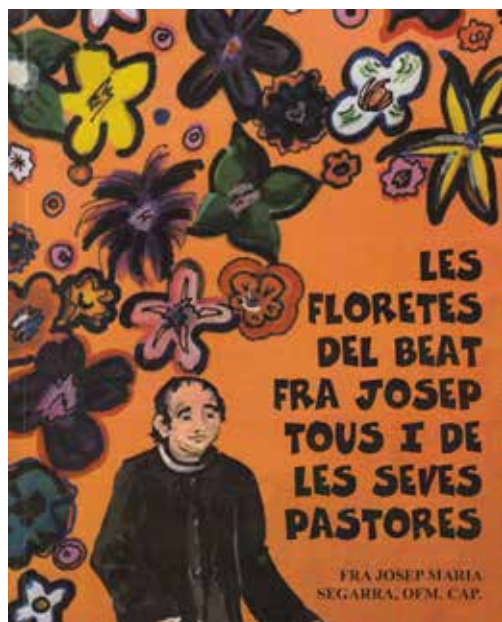
toquen el cor, ell és la meva única preocupació!
Nen, dolça presó de gessamins i estels,
tu eixamples la meva indulgència, m'anuncies
la joia del rescat, ets el meu sol i la meva fe, el meu
núvol rosat, l'ocell que canta la meva esperança.
Dóna-li sort, Déu, que algun dia
no ens recrimini haver-li donat la vida.
No sabia pas dir què és la sort, però
Tu, Déu, Tu has de saber-ho, fins i tot és per Tu
un deure saber-ho. Fes que tingui sort!

M'inclino sobre tu, amor meu, mira tots els meus
esforços, el fervor de la meva pregària, m'entens, digues,
m'entens? Digues-m'ho amb un lleuger
parpelleig, amb un moviment de la teva maneta,
amb un senyal que només entendrem dos:
Déu i jo, la teva mare. Promet-me que mai
no lamentaràs d'haver vingut al món, que
no m'ho retrauràs ni a mi ni a la vida, nen meu,
tu, la més sincera de les meves pregàries.

LES FLORETES DEL BEAT FRA JOSEP TOUS I DE LES SEVES PASTORES

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

LES FLORETES DEL BEAT FRA JOSEP TOUS I DE LES SEVES PASTORES

FRA JOSEP MARIA SEGARRA, OFM CAP.
PALMA DE MALLORCA 2016.

El conegut franciscanista i, alhora, gran entusiasta dels sants i personatges de la família caputxina, Fra Josep Maria Segarra, acaba de publicar una selecció de les més significatives “Floretes” configurades pels fets i vivències que experimentà, dia a dia, el fundador de les religioses caputxines de la Mare del Diví Pastor (popularment conegudes a Catalunya com les “Pastores”), i que ara han estat publicades des del nostre convent de Palma de Mallorca amb belles i expressives imatges aportades per Mariàngel Beltran.

No fa pas massa temps, el dia 25 d'abril de 2010, fra Josep Tous d'Igualada fou beatificat a la basílica barcelonina de Santa Maria del Mar. En aquella solemne circumstància el caputxí igualadí fou presentat com a model de la vida sacerdotal i religiosa i, també, com a uns dels precursors de l'Escola Cristiana a Catalunya. Justament és per aquest motiu que en el pròleg d'aquestes Floretes Tousinanes, que ha escrit l'actual Superiora General de les caputxines del pare Tous, Maria Carme Brunso, ha volgut reblar que el beat Josep Tous “és un model en el camí de santedat per a tots” (p. 14).

La trentena de Floretes que integren el recull ens ofereixen l'itinerari biogràfic i espiritual del beat Josep Tous des de la seva naixença a Igualada el dia 31 de març de 1811 fins al seu traspàs ocorregut a Barcelona, mentre celebrava la Santa Missa, el dia 27 de febrer de 1871. En redactar aquestes Floretes, l'autor ha tingut interès en subratllar les arrels franciscanes de la congregació de les caputxines de la Mare del Diví Pastor, unes arrels que foren defensades i vindicades tossudament quan el bisbe de Barcelona, Antoni Palau Térmens, les volia “desfranciscanitzar” (pp. 192-195). També, l'autor rebla la positiva incidència del germà carnal del beat Tous, el framenor caputxí Nicolau d'Igualada que fou missioner a Veneçuela (pp. 197-199) i, sobretot, esmenta el suport que rebé del popular predicador itinerant, el framenor caputxí Josep Serrancolí d'Alpens (pp. 184-194), un personatge de la vida

caputxina arenyenca que arribà a formar part de l'imaginari literari de l'escriptor Salvador Espriu.

Entre les Floretes Tousianes l'autor hi situa també alguns records de les primeres religioses "Pastores" i, àdhuc, de les germanes més significatives: Remei Palos, Francesca Vidal, Antònia Milà, Marta Balaguer, Josepa Gorgues, Patrocini Tobella, Trinitat Peiró, entre d'altres i, sobretot, a propòsit de les màrtirs de la persecució religiosa de 1936, les caputxines Auxili Noguera, Andrea Solans i Patrocini Vilanova (pp. 137-144), que en circumstàncies molt adverses foren perfectes imitadores de Crist, seguint-lo fins a les últimes conseqüències.

Ens plau felicitar des de Catalunya Franciscana a l'autor, fra Josep M. Segarra, per haver-nos presentat, de manera tan suggeridora i entenedora, el tarannà de fe i confiança del beat Josep Tous; un capteniment de fonda espiritualitat que fou directament irradiat en el vessant espiritual i pedagògic de les religioses que ell fundà a Ripoll el maig de l'any 1850.

ELIA DI CORTONA, TRA REALTÀ E MITO
ATTI DELL'INCONTRO DI STUDIO
CORTONA 2013

Fra Elies fou un frare valorat i estimat per sant Francesc i punt de referència

per santa Clara des de la mort del sant. Fou nomenat vicari de l'Orde per sant Francesc (1221) i elegit ministre general el 1232.

Però en les escasses fonts que parlen d'ell, redactades pels seus enemics, es va crear una "llegenda negra" sobre la seva persona, titllant-lo de governant autoritari, d'afavorir els germans laics per sobre dels clergues, de construir el convent d'Assís i el de Cortona d'una forma sumptuosa...

Curiosament la recentment descoberta "3a. Vida de Celano" (segona en el temps) que posa l'accent en la pobresa i simplicitat dels primers temps, és encarregada per fra Elies quan era ministre general.

Davant d'aquestes notícies contradictòries resulta molt oportuna la celebració d'aquest Encontre d'Estudi sobre la figura d'Elies organitzat per la Societat Internacional d'Estudis Franciscans, en la que participaren bons historiadors i franciscanistes. Giulia Barone, especialista en Elies, va fer una presentació de la seva figura en els historiadors contemporanis: Sabatier, E. Lempp, R. De Nantes, Gratien de Paris, Raoul Manselli i T. Desbonnets.

Les postures van des de Sabatier que identifica Elies amb la comunitat i els interessos de la Cúria Romana contraposat a Lleó, Ginebre i Gil, partidaris de l'esperit de simplicitat dels inicis, fins a Desbonnets que l'identifica amb aquests darrers. Jacques Dalarun estudia l'època en que Elies fou vicari. Felice Accrocca tracta l'etapa en que Elies va ser ministre general. Les seves relacions amb Clara, Gregori IX i Frederic II són tractades per Maria Pia Alberzoni. La mala imatge d'Elies en la crònica de Salimbene és estudiada per Sabastiana Nobili.

Aplaudim la publicació d'aquestes ponències que ajuden a ressituar la imatge d'Elies, tan denostada per bona part de les fonts franciscanes.

LO JARDINER HORTOLÀ Y FLORISTA

JOAN FERRER

Lo jardiner hortolà y florista (1852). Caputxins de Catalunya. Introducció de Fra Valentí Serra de Manresa. Estudi lingüístic de Montserrat Alegre i Urgell. Transcripció de Joan Luna i Balaguer i Xavier Luna-Batlle. Universitat de Barcelona – Ministerio de Economía y Competitividad – Publicacions de l'Abadia de Montserrat 2016. 173 pàgines.

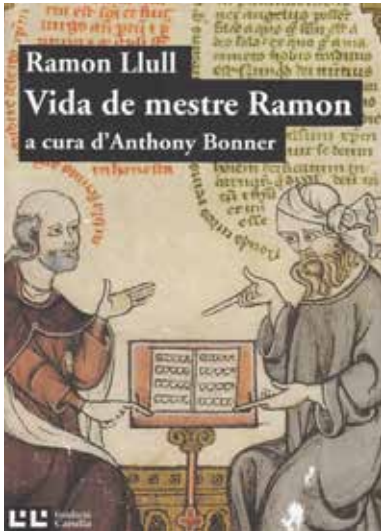
La col·lecció Scripta publica textos catalans no literaris d'interès per a l'estudi de la història de la llengua. Ha estat un encert l'elecció de *Lo jardiner hortolà y florista*, obra d'un caputxí anònim del segle XIX, per a formar part d'aquesta sèrie perquè ens ofereix una bona mostra de la llengua catalana popular de fa dos-cents anys, a banda de ser un testimoni preciós de la cultura fraresca i de botànica popular de gran interès.

L'estudi introductori de l'arxiver dels caputxins, fra Valentí Serra de Manresa, que encapçala l'obra, presenta de manera erudita i amena alhora –rara virtut– l'aportació dels frares caputxins catalans a l'horticultura i a la floricultura. Remarca l'interès especial de l'horta del convent de Santa Madrona, situat al final de la Ram-

bla, el “pioner dels horts urbans” i el valor d'aquesta edició per a la història de la llengua i la cultura catalanes i per al coneixement de les tradicions hortícoles a la manera caputxina, de gran valor ecològic.

A continuació hi ha l'“Estudi lingüístic” de la llengua de l'obra feta per Montserrat Alegre. El treball és d'un gran rigor i descriu tots els elements gràfics de la impressió de l'obra, la realitat fonètica que s'hi reflecteix i les característiques de la morfologia nominal i verbal del text de l'anònim hortolà caputxí. Les consideracions sobre el vocabulari clouen l'estudi. Cal notar que els dos apèndixs de l'edició complementen el valor filològic i la utilitat de l'obra. En el primer s'hi recullen els noms de les hortalisses, arbres fruiters, herbes remeieres i flors en català normatiu; els mots llatins o castellans hi són també recollits en lletra cursiva (p. 143-153); tot seguit s'indexen els termes d'horticultura i floricultura en català normatiu (p. 153-160). El segon apèndix és un glossari lingüístic (p.161-172) que recull les formes lingüístiques de més interès en la forma en què apareixen en aquesta edició filològica. El glossari ens mostra la tessitura de la llengua catalana no literària que accedia a l'escriptura a mitjan segle XIX. La llista dels mots començats per *ela* ens en dóna una idea: *lento*, *libres*, *límpia*, *llance*, *llantias*, *llauger*, *llart*, *llévan*, *lo*, *lògran*, *luego*.

Tot seguit ve la rigorosa transcripció filològica que han fet Joan Luna Balaguer i Xavier Luna-Batlle. El treball filològic és magnífic i els autors mereixen una felicitació pel bon criteri seguit en l'edició d'aquest text popular que ens aproxima al món lingüístic i cultural del segle XIX, viscut a la caputxina.

VIDA DE MESTRE RAMON

RAMON LLULL

EDICIÓ A CURA D'ANTHONY BONNER
FUNDACIÓ CARULLA, ED. BARCINO,
BARCELONA 2016.

Aquest llibre conté el text de la “Vida coetània”, autobiografia de Ramon Llull, en edició bilingüe llatí i català. El volum s'obre amb una introducció que situa el text, en repassa la transmissió i explica el context en què es mogué el seu autor, Ramon Llull. A més, el llibre conté dotze làmines d'imatges datades del 1325, miniatures de la vida de Llull extretes del Breviculum, una antologia breu d'escrius lul·lians dirigida a la reina de França. La Vida de mestre Ramon fou escrita originalment en llatí. Ha estat traduïda al català pel mateix Anthony Bonner.

Llull pertanyia a una família benestant barcelonina instal·lada a Mallorca i mantenien estretes relacions amb la cort reial. Estava casat, tenia dos fills i es descrivia com a “ric, lasciu i mundà” en l'etapa anterior a la il·luminació; vivia en una Mallorca en què la tercera part de la població era musulmana i en què els jueus tenien molt de pes en l'economia insular. La narració, escrita cinc anys abans de la seva mort,

s'inicia amb les cinc aparicions de Jesucrist en la cambra de Ramon, fins que aquest comprèn el que Déu vol d'ell. S'adona que ha de convertir-se i servir Crist en la tasca missionera enmig dels sarraïns, però li cal aprendre llatí i àrab per dialogar amb els musulmans. Ramon comença el seu camí per instruir-se, sobretot a París, i redactar, consumir i difondre l'Art, sistema filosòfic de la seva creació que demostra la veritat del cristianisme.

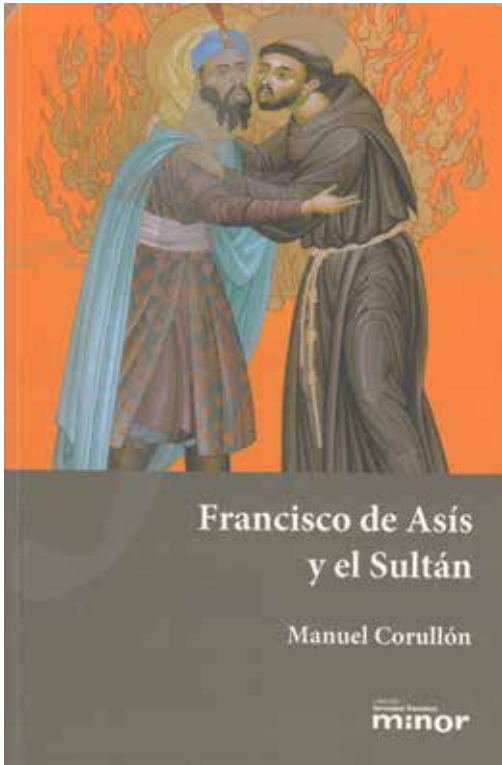

MIRADA DE HERMANO

JAVIER GARRIDO, OFM

ED. ARANTZAZU, COL. MINOR 13,
VITORIA-GASTEIZ 2016.

Francesc d'Assís és “el germà universal”. Ho és, per suposat, pels qui ens identifiquem amb el seu projecte evangèlic de vida, però també per a catòlics i protestants, i per a tots els humanistes d'inspiració religiosa o no. ¿Què té aquesta persona, que es considera sempre “un petitó” davant els altres? Va voler ser germà, va saber ser germà i ens ensenya a ser germans. Aquest llibret vol acostar-se a la seva mirada de germà a la llum dels seus escrits. El tema de la fraternitat els travessa. A la primera part, Francesc ens presenta el do que és la vocació de ser germà: ideal i radicalitat evangèlica. A la segona part, alguns aspectes de com arribar a ser-ho.

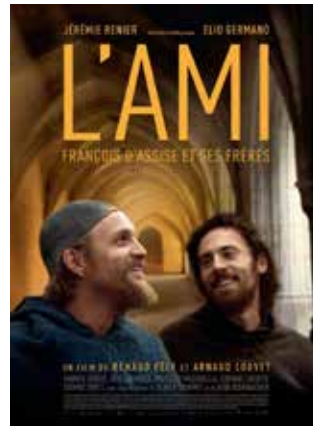
FRANCISCO DE ASÍS Y EL SULTÁN

MANUEL CORULLÓN, OFM

ED. ARANTZAZU, COL. MINOR 14, VITORIA-GASTEIZ 2017.

Endinsant-se a casa de l'Islam, Francesc d'Assís inaugura una nova manera de relació i diàleg amb els musulmans. Mostra així una porta oberta i nova en les relacions amb l'Islam, recolzant-se en el diàleg, l'escolta i la trobada, les úniques armes de què disposa un fill de l'Evangelí. Francesc va ser un veritable pelegrí de la trobada i, tant ell com el sultà van apostar pel diàleg respectuós en una època marcada per les Croades. Aquest llibret arriba en un moment important de la història humana, quan moltes disputes entre pobles tenen a veure amb la religió.

L'autor, nascut a Galícia, actualment és Custodi de la Custòdia Franciscana al Marroc i és llicenciat en Estudis Àrabs i Islàmica.

L'AMI: FRANÇOIS D'ASSISE ET SES FRÈRES

PER RENAUD FELY I ARNAUD LOUVET (2016)

Aquest film, recentment estrenat a França, narra els inicis i les dificultats de la primera fraternitat franciscana, el pas d'un grup carismàtic a la necessària institucionalització. Centrat en la figura de fra Elies i la seva relació amb Francesc, el film comença quan aquest entra a l'Orde el 1209.

Assessorada per l'historiador André Vauchez, la trama se centra en el moment on Francesc, superat pel creixement exponencial de germans i la necessària institucionalització, nomena vicari de l'Orde a fra Elies.

A l'espera que la puguem veure en les nostres pantalles, hi ha en DVD una versió italiana amb el títol: "Il sogno di Francesco".

Fra Juníper Serra, missioner de Déu

**Dimecres
3 de maig
a les 12h.**

***Fr. Juan Carlos Moya Ovejero, ofm
Llicenciat en Teologia Pastoral***

Organitza la Família Franciscana de Catalunya i la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)
C/ Diputació, 231 (Entrada lliure)

Companys de Sant Francesc

***Jornades d'Estudis
Franciscans***

16 i 17 de juny de 2017

Companys de sant Francesc
EDUARD REY

Franciscanisme en terres de l'Islam
PILAR SERRANO

Santa Joana, gran maestra franciscana
M. VICTORIA TRIVIÑO

St. Maximilià M. Kolbe
GONZALO FERNÁNDEZ

Fra Elies de Cortona
VALENTÍN REDONDO

Lloc: Facultat de Teologia de Catalunya i Monestir de Pedralbes

**Uós sou bellesa,
Uós sou mansuetud,
Uós sou tota la nostra dolçor**

(Sant Francesc d'Assís)